

Post Poslanika, sallallahu alejhi ve selem

صِفَةُ صُوَرِ النَّبِيِّ ﷺ
وَسَامِعَاتُ

فِي رَمَضَانَ

Selim el-Hilali i Alijj Hasen Abdul-Hamid

صِفَتُ صَوْفٍ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ
فِي رَمَضَانَ

Post Poslanika, sallallahu alejhi ve selem

El-Halili Selim i Alijj Hasen Abdul-Hamid

Sarajevo, 2001

Post Poslanika, sallallahu alejhi ve selem

Autor:

Selim el-Hilali i Alijj Hasen Abdul-Hamid

Prevodilac:

prof. Ahmed Džinović

Šerijatka recenzija:

mg. Muhamed Mehanović

Lektura:

Alisa Ajanović-Hodžić

DTP:

Ninel Hodžić

Izdavač:

U.G. Furqan – Bosna i Hercegovina

CIP – Katalogizacija u publikaciji Nacionalna i univerzitetska
biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.134

El-Halil, Selim

Post Poslanika, sallallahu alejhi ve selem/ Selim el-Halili,
Alijj Hasen Abdul-Hamid; (preveo sa arapskog Ahmed Džinović). –
Sarajevo Udruženje građana Furqan, 2001. – 127 str. 21 cm.
Na nasl. str. upor. nasl. na arap.jeziku – Bibliografske i druge
bilješke uz tekst 1. Abdul-Hamid, Alijj Hasen
COBISS/BiH – ID 10111238

Predgovor

Zahvala pripada samo Allahu, subhanehu ve teala. Od Njega pomoć i oprost tražimo. Njemu se utječemo od zla naših duša i loših djela. Koga Allah uputi nema onog ko će ga u zabludu odvesti, a koga u zabludu odvede nema mu upućivača do Allaha. Svjedočim da je samo Allah, subhanehu ve teala, bog, Jedini, Koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhammed, sallallahu alejhi ve selem, Njegov rob i poslanik.

Brate, ovom knjigom jasno će nam se obznaniti mjesto i značaj posta u islamu, te nagrada i počast koju stiče postač, kojem je cilj Allahovo, subhanehu ve teala, zadovoljstvo. Upoznaćemo i razlike u postu, obzirom na blizinu, tj. udaljenost od sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, koji je bio najodabraniji od svih ljudi. On sam ukazao je na ovo riječima: “Neki postači od svoga posta neće imati ništa osim glad i žeđ.”

Zbog toga je nužno poznavati način na koji je postio Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, sadržaj tog posta, obaveze, adabe i dove, te njihovu praktičnu primjenu.

Pošto je detaljno poznavanje ovih stvari predstavljalo teškoću većini ljudi, smatrali smo potrebnim da napišemo knjigu, u kojoj ćemo, koliko je to moguće, spomenuti sve što je vezano za post Poslanika, sallallahu alejhi ve selem. Post mjeseca ramazana obavezan je za sve muslimane, vjernike – one koji se ne suprotstavljaju

Allahu, subhane ve teala, i Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem.

Proučili smo ajete i ispravne hadise koji govore o postu i našli smo da postoje dvije vrste posta: obavezni i dobrovoljni.

Zatražili smo pomoć od Allaha, subhanehu ve teala, da napišemo knjigu o obaveznom postu, jer se musliman ne može ničim bolje približiti Allahu, subhane ve teala, kao onim što mu je On učinio obavezom (farzom).

Raspored ove knjige i njena poglavlja podjeljeni su na osnovu faza kroz koje je prolazio post, i na osnovu njegove praktične primjene.

Ono što nađete u ovoj knjizi da je ispravno i dobro, od Allaha, subhanehu ve teala, je, a greške koje nađete su od nas i od šejtana. Za njih molimo opravdanje kod Allaha, subhanehu ve teala, u životu i nakon smrti.

Allaha, subhanehu ve teala, molimo da nam podari uputu i ispravnost u našem govoru i djelima, jer zaista On čuje i uslišava molbe.

Autori:

Selim El-Hilali i Alijj Hasen Alijj Abdul-Hamid

25. Ramazan 1403. h.g.

بسم الله الرحمن الرحيم

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى
وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ
وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

“U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur’ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti! Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate; da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete.” (El-Bekare, 185)

VRIJEDNOSTI POSTA

U Allahovoj uzvišenoj knjizi Kur'anu, nalaze se jasni ajeti koji podstiču na post, u cilju približavanja Allahu, subhane ve teala, i koji pojašnjavaju njegove vrijednosti, kao što su riječi Uzvišenog:

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ
وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ
وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ
وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ
اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

“Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat, i ženama koje dijele zekat, i muškarcima koji poste, i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu, i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha, i ženama koje često spominju Allaha – Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio.” (El-Ahzab, 35)

Takođe, Allah, subhane ve teala, kaže:

وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“A bolje vam je, neka znate, da postite.” (El-Bekare, 184)

Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je objasnio u vjerodostojnom hadisu, da je post zaštita od strasti i štit od Džehennema. Allah, subhane ve teala, je učinio za postače posebna vrata u Džennetu, te da on (post) odvikava dušu od njenih poroka i zabranjuje joj ono na što je navikla – pa ona postaje smirena. Ovu veliku nagradu i ogromnu vrijednost do u tančine i najbolje pojašnjavaju vjerodostojni hadisi koje ćemo izložiti u daljem tekstu.

1. Post je štit¹

Naredio je Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve selem, onome kome se razbukta seksualna strast, a nije u stanju da se oženi, da posti. Time je ukazao na to da post sputava polni nagon. Post sprečava snagu tjelesnih organa da dođe do izražaja, umiruje svaki organ u tijelu, i obuzdava svaku snagu od svog ispoljavanja. Ovo je dokaz za čudnovat uticaj posta u zaštiti vanjskih organa i jačanju unutrašnje nevidljive snage.

---

¹ Tj. zaštita.

Zbog ovoga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: “O skupino mladića, ko je od vas u stanju¹ da se oženi, neka to učini – jer to čini da se lakše čuva pogled i štiti polni organ, a ko ne može, neka posti – jer to sputava polni nagon.”²

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, nas je obavijestio da je put do Dženneta obilježen neprijatnostima, a do Džehennema strastima i porocima. Nakon ovoga je jasno, brate muslimanu, da post guši strasti i otupljuje ih, zato što one približavaju Džehennemu. Post je taj koji razdvaja postača od džehennemske vatre. Hadisi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, nam o tome jasno govore – da je post zaštita od džehennemske vatre.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: “Nema nijednog roba koji isposti jedan dan na Allahovom putu a da Allah ne udalji time njegovo lice od džehennemske vatre, koliko je udaljenost koja se pređe za sedamdeset godina.”³

“Post je štit kojim se rob štiti od vatre.”⁴

“Ko isposti jedan dan na Allahovom putu, Allah će učiniti između njega i džehennemske vatre kanal koliko je rastojanje između neba i zemlje.”¹

---

¹ Misli se na svaku vrstu sposobnosti za brak.

² Prenosi ga Buharija, 4/106, i Muslim, br. 1400, od Ibn-Mes'uda.

³ Prenosi ga Buharija, 6/35 i Muslim, br. 1153, od Ebu-Se'ida El-Hudrija, a tekst je ovdje Muslimov.

⁴ Prenosi ga Ahmed, 3/241 i 3/296, od Džabira, i takođe Ahmed 4/22 od 'Usmana ibn Ebi El-'Asa. Ovaj hadis je sahih (vjerodostojan).

Neki učenjaci smatraju da su navedeni hadisi došli kao objašnjenje vrijednosti posta u džihadu i borbi na Allahovom putu. Ispravnije je reći, da je svaki post borba na Allahovom putu, ako se čini iskreno, radi Njegovog, subhanehu ve teala, lica, i u skladu s onim što je pojasnio Poslanik, sallallahu alejhi ve selem.

2. Post uvodi u Džennet

Saznao si, o ti pokorni Allahov robe, da te Allah, subhanehu ve teala, uputi i pomogne u pokornosti Njemu, da post udaljuje onoga ko posti od džehennemske vatre, odakle proističe i to da ga post približava ulasku u Džennet.

Tako se od Ebu-Umameta, r.a., prenosi da je upitao: "Božiji poslanice, uputi me na djelo kojim ću ući u Džennet. Pa mu je odgovorio Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: 'Treba da postiš, jer postu nema sličnog (djela).'"²

---

¹ Prenosi Et-Tirmizi, br. 1624, hadis od Ebu-Umame, u čijem senedu postoji donekle slab ravija, El-Velid ibn Džemil, koji je govorio istinu ali je bio sklon greškama. Međutim, ovaj hadis je došao u drugim predajama koje ga pojačavaju, pa ga navodi Et-Taberani u "El-Kebiru" 8/260, 274, 280, sa dva rivajeta, od El-Kasima i Ebu-Umame.

U ovo poglavlje spada i hadis od Ebu-Derdaa' kojeg prenosi Et-Taberani u "Es-Sagiru", 1/273, ali u njemu postoji slabost.

Ukupno gledajući, ovaj hadis je vjerodostojan.

² Prenosi ga En-Nesai 4/165, Ibn-Hibban, str. 232, i El-Hakim 1/421, čiji sened (lanac prenosilaca) je ispravan.

3. Postači će biti neograničeno nagrađeni *
4. Postač ima dvije vrste radosti *
5. Miris iz usta postača je ljepši kod Allaha od mirisa miska*¹

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve selem: "Rekao je Allah, subhanehu ve teala: 'Svako čovjekovo djelo pripada njemu, osim posta², on pripada Meni i Ja nagrađujem za njega. Post je štit, pa ako neko od vas bude provodio dan u postu, neka izbjegava nepristojan govor i neka ne viče, pa ako ga neko bude vrijeđao ili ga napadne, neka kaže: 'Ja postim!'³ Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, miris iz usta postača je ljepši kod Allaha

---

¹ Naslovi iza kojih je zvijezda sadržani su u hadisu koji slijedi iza njih.

² Tj., ima određenu nagradu za to djelo, osim posta, čija je nagrada neograničena, kao što slijedi u daljem tekstu.

³ Da to izgovori naglas, kako bi se taj koji ga je uvrijedio ili napao povukao, a rečeno je takođe: da to kaže u sebi kako bi spriječio sam sebe od vrijeđanja i napada. Prvo mišljenje je preče i jasnije, jer kada se spomene govor uopšteno, onda se misli na onaj koji dolazi s jezika, a što se tiče onoga što je u duši, to je ograničeno, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, u hadisu kojeg od njega prenosi Ebu-Hurejre: "Allah je oprostio mom Ummetu ono što izgovore u sebi, dok to javno ne izgovore ili to ne učine." (muttefekun alejhi) Iz ovoga proizilazi da se spominjanje govora uopšteno ne odnosi osim na govor koji je izgovoren, koji se može čuti, a Allah najbolje zna.

od mirisa miska.¹ Postač ima dvije radosti: kada iftari, obraduje se, i kada sretne svog Gospodara, obradovat će se svome postu.”²

U Buharijinoj predaji stoji: “Ostavlja svoju hranu, piće i strast zbog Mene. Post je Moj, i Ja nagrađujem za njega, a svako dobro djelo se udesetorostručuje”.

U Muslimovoj predaji stoji: “Svako čovjekovo dobro djelo se uvećava. Jedno dobro djelo se uvećava deset puta, do sedam stotina puta. Kaže Allah, subhanehu ve teala: ‘Osim posta, jer on je Moj i Ja nagrađujem za njega. Moj rob ostavlja svoju strast i hranu zbog Mene. Postač ima dvije radosti: radost pri iftaru i radost prilikom susreta njegovog Gospodara. Miris iz usta postača je kod Allaha ljepši od mirisa miska.’”

6. Post i Kur'an će činiti šefa'at (zauzimati će se) za svoje pristalice

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: “Post i Kur'an će činiti šefa'at za roba na Sudnjem danu, pa će post reći: 'Gospodaru, ja sam ga spriječio da jede i zadovoljava svoju strast, pa mi dozvoli da učinim šefa'at za njega!', a Kur'an će reći: 'Spriječio sam ga od sna

---

¹ Obavezno pogledaj šta je napisao veliki učenjak Imam Ibn-Kajjim El-Dževzije u knjizi “El-Vabilus-sajjib minel-kelimit-tajjib”, str. 32-38.

² Navodi ga Buharija, 4/88, i Muslim, 1151, a tekst hadisa je Buharijin.

noću, pa mi dozvoli da učinim šefa'at za njega!', pa će reći: 'Neka se izvrši šefa'at!'"¹

7. Post je iskup

Posebna odlika posta je da ga je Allah, subhanehu ve teala, učinio iskupom za neke postupke, kao npr: zbog brijanja glave u bolesti, neke neprijatnosti za vrijeme nošenja ihrama, nemogućnosti klanja kurbana, radi ubistva nemuslimana greškom u islamskoj državi, prilikom kršenja zakletve, radi ulova u vrijeme nošenja ihrama, te radi zihara, tj. kad muž neće da spolno opći sa suprugom govoreći joj da mu je ona poput njegove

---

¹ Prenosi ga Ahmed, 6626, i El-Hakim, 1/554, i Ebu-Nu'ajm, 8/161, različitim putevima od Hujeja ibn Abdullaha, od Abdurrahmana ibn El-Hubulijja, od Abdullaha ibn Amra. Njegov lanac prenosilaca i prenosioci su pouzdani. Takođe dodaje da ga prenosi Et-Taberani u "El-Kebiru".

Opaska: U ovaj hadis i slične njemu, u kojima navedena djela imaju tjelesne (ljudske) osobine, obavezno je neosporno vjerovanje, bez ikakve vrste iskrivljavanja ili tumačenja, jer je to bio pravac naših ispravnih prethodnika. A taj pravac je, bez imalo sumnje, najbolji, najznatiji i najmudriji, a da ti ne pominjemo da je to od najvažnijih šartova za ispravnost imana, i kaže Allah, subhanehu ve teala:

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

"Oni koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i namaz obavljali i udjeljivali dio onoga što im Mi budemo davali." (El-Bekare, 3)

majke. Ovo ćeš sve naći spomenuto u slijedećim ajetima:

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِفُوا بِرُءُوسِكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أُمِيتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ قَصِيصًا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“Hadždž i umru radi Allaha izvršavajte! A ako budete spriječeni, onda kurbane koji vam se nađu pri ruci zakoljite, a glave svoje, dok kurban ne stignu do mjesta svoga, ne brijte. A onda među vama koji se razboli ili ga na glavi nešto muči, neka se postom, ili milostinjom, ili kurbanom iskupi. Kada budete slobodni, obavite umru do hadždža, i zakoljite kurban do koga možete lahko doći. A onaj ko ga ne nađe neka posti tri dana u danima hadždža, i sedam dana po povratku - to jest punih deset dana. To je za onoga koji nije iz Mekke. I bojte se Allaha i znajte da On teško kažnjava.” (El-Bekare, 196)

Uzvišeni takođe kaže:

وَأِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ قَدِيَّةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ قَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

“A ako pripada narodu s kojim ste u savezu, mora dati krvarinu porodici njegovoj i osloboditi ropstva jednog roba-vjernika. Ne nađe li, mora uzastopce postiti dva mjeseca, da bi Allah primio pokajanje – a Allah sve zna i mudar je.” (En-Nisa', 92)

Takođe Onaj koji sve čuje i sve vidi kaže:

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْعُثْوَى فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْإِيمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ قَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

“Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu je: da deset siromaha običnom hranom kojom hranite čeljad svoju nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao – neka tri dana posti. Tako se za zakletve vaše otkupljujete kada se zakunete; a o zakletvama svojim brinite se! Eto, tako vam Allah objašnjava propise Svoje, da biste bili zahvalni.” (El-Maide, 89)

Takođe kaže Silni i Mudri Allah, subhanehu ve teala:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيِّدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمَّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِه عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو النِّقَامِ

"O vjernici, ne ubijajte divljač dok obavljate obrede hadždža! Onome od vas ko je hotimično ubije kazna je da jednu domaću životinju, čiju će vrijednost procijeniti dvojica vaših pravednih ljudi, zakolje kod Kabe, ili da se iskupi time, što će nahraniti siromahe ili postiti, da bi osjetio pogubnost postupka svoga. A Allah je već oprostio ono što je bilo. Onoga ko to opet uradi Allah će kazniti. Allah je silan i strog." (El-Maide, 95)

Takođe kaže Allah, subhanehu ve teala:

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تُوعِظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (3) فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ (4)

"Oni koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da s njima nastave da žive, dužni su, prije

nego što jedni drugo dodirnu, da jednog roba ropstva oslobode. To vame se naređuje – a Allah dobro zna ono što vi radite. Onaj koji ne nađe, dužan je da dva mjeseca posti uzastopce, prije nego jedno drugo dodirne. A onaj ko ne može, dužan je da šezdeset siromaha nahrani, zato da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete – to su vam Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna." (Mudžadele, 3-4)

Takođe, post i sadaka imaju udjela u zaklanjanju čovjeka od iskušenja u njegovom imetku, porodici i od strane komšija. Prenosi se od Huzejfe ibn El-Jemana, r.a., da je rekao: "Iskušenja čovjeka u njegovoj porodici, imetku i u komšiji otklanjaju: namaz, post i sadaka."¹

8. Vrata za postače - "Er-Rejjan"

Sehl ibn S'ad prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, da je rekao: "Zaista u Džennetu postoje vrata koja se zovu Er-Rejjan, kroz koja će na Sudnjem danu ulaziti postači, i kroz njih niko osim njih neće moći ući, pa kad oni uđu ona će biti zatvorena, te više nijedan čovjek na njih neće ući. (Pa kad uđe posljednji biće zatvorena, a ko je ušao napit će se, a ko se napije nikad više ožednjeti neće)"²

---

¹ Hadis prenosi Buharija, 7/2 i Muslim, br. 144

² Hadis prenosi Buharija, 4/95 i Muslim, br. 1152, a dodatak u zagradi je iz rivajeta Ibn-Huzejme u njegovom "Sahihu", br. 1903

VRIJEDNOST MJESECA RAMAZANA

Ramazan je mjesec dobra i bereketa, kojeg je Allah, subhanehu ve teala, odlikovao mnogim jasnim vrijednostima, od kojih su:

1. To je mjesec Kur'ana

Allah, subhanehu ve teala, je objavio svoju Uzvišenu knjigu u noći “Kadr”, u mjesecu ramazanu, kao uputu ljudima i lijek za vjernike, koja upućuje najispravnijem putu i objašnjava ga, pa kaže Allah, subhanehu ve teala:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى
وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِثْلَ الشَّهْرِ فَلْيَصُمْهُ

“U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur’ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede!” (El-Bekare, 185)

Znaj brate, Allah ti podario bereket, da nam opis mjeseca ramazana kao mjeseca u kojemu je objavljen Kur'an, i jezička konstrukcija riječi koja dolazi poslije njega sa harfom (slovom) fa, **فَمِنْ شَهْرِ مِثْكَ الشَّهْرِ قَلِيصُمُ**, koje se koristi za pojašnjenje i uzročnost, daje išaret u

postojanje razloga, odabira ramazana kao mjeseca posta, jer je u njemu objavljen Kur'an.

Okivanje šejtana, zatvaranje vrata Džehennema a
otvaranje vrata Dženneta

U ovome mubarek mjesecu manjuje se zlo na Zemlji. Zato što se lancima i okovima okivaju i vezuju džinni-odmetnici, pa zbog toga nisu u stanju da upućuju ljude na fesad, kao što to čine u drugim mjesecima, zbog predanosti slimana njihovom postu, koji suzbija strasti, i zbog učenja Kur'ana i ostalih vrsta ibadeta koji odgajaju dušu i čiste je. Kaže Allah, subhanehu ve teala:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

"O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobožni." (El-Bekare, 183)

Zatvaraju se vrata Džehennema a otvaraju vrata Dženneta, jer se povećavaju dobra djela, lijep i koristan govor.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem kaže: "Kada dođe ramazan, otvore se vrata Dženneta¹ a zatvore se vrata Džehenema, i okuju se šejtani."²

---

¹ U Muslimavoj predaji stoji: "Otvore se vrata milosti."

² Hadis prenosi Buharija, 4/97 i Muslim, br. 1079.

Sve ovo dešava se u prvoj noći ovog mubarek mjeseca, a dokaz za to su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Kada nastupi prva noć Ramazana, okivaju se šejtani i džini odmetnici, i zatvaraju se vrata Džehennema, tako da se nijedna više ne otvore, a otvore se vrata dženneta, tako da se nijedna više ne zatvore, a glasnik poviče: 'O ti koji želiš hajr, pristupi! A ti koji želiš zlo, odstupi!' I Allah tada oslobađa svoje robove iz vatre i to svaku noć."³

1. Lejletul-kadr

Allahov robe, saznao si da je Allah, subhanehu ve tealu, odabrao mjesec ramazan jer je u njemu objavljen Kur'an, iz čega se može zaključiti slijedeće:

a) Najvredniji dan kod Allaha, subhanehu ve tealu, je u mjesecu u kojem je objavljen Kur'an, stoga se u njemu mora povećati činjenje dobrih djela. Ovome u prilog svjedoči ono što se navodi o traženju noći "El-kadr" i činjenju dobrih djela u njoj, u kar'anskim ajetima i hadisima Poslanika, sallallahu alejhi ve selem. Ovu temu, detaljnije ćemo obraditi u posebnom poglavlju, koje o njoj govori.

b) Kada muslimana zadesi kakva blagodati, on treba činiti što više dobrih djela, kako bi time iskazao svoju

---

³ Hadis prenosi Tirmizi, br. 682, Ibn-Madže, br. 1642, i Ibn-Huzejme, 3/188, putem Ebu-Bekra ibn Ajjaša od El-E'ameša od Ebu-Hurejre. Ovaj sened je dobar.

zahvalnost Allahu, subhanehu ve teala, na toj blagodati. Za ovo imamo dokaz u slijedećim Allahovim, subhanehu ve teala, riječima:

وَلْيُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلْيُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"I da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete." (El-Bekare, 185)

Riječi Uzvišenog Allaha, subhanehu ve teala, nakon upotpunjenja blagodati hadždža:

فَإِذَا قُضِيَّتُمْ مَنَاسِكُكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا

"A kad završite obrede vaše, opet spominjite Allaha, kao što spominjete pretke vaše, i još više Ga spominjite!" (El -Bekare, 200)

OBAVEZA POSTA MJESECA RAMAZANA

1. "A ko drage volje da više, za njega je bolje."

Zbog prethodno navedenih vrijednosti ramazana, Allah, subhanehu ve teala, propisao je muslimanima post ovog mjeseca. Pošto je sprječavanje duše od poroka, i njeno odvajanje od navika teško, propisivanje obaveze posta odgođeno je do druge hidžretske godine. Kada se u srcima ljudi učvrstio tevhid, i Allahovi,

subhanehu ve teala, obredi dostigli visoko mjesto, postepeno im je uvedena obaveza posta. Stoga je post na početku islama bio ostavljen ashabima na volju, jer je on bio težak za njih. Ko je htio da jede u danima posta, morao dati otkup, ali se na njega podsticalo.

Kaže Blagi i Mudri Allah, subhanehu ve teala:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ
وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"Onima koji ga jedva podnose – otkup je da jednog siromaha nahrane. A ko drage volje da više, za njega je bolje. A bolje vam je, neka znate, da postite." (El-Bekare, 184)

2. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede.

Zatim je objavljen ajet, koji dolazi odmah iza njega u istoj suri, i koji ga je derogirao. O tome su nas obavijestila dvojica ashaba: Abdullah ibn Omer i Seleme ibn El-Ekve', Allah, subhanehu ve teala, bio njima zadovoljan. Oni kažu: "Derogirao ga je ajet:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى
وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ
وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

'U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti. Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – da određeni broj dana ispuniti, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete."¹ (El-Bekare, 185)

Prenosi se od Ibn Ebu-Lejle da je rekao: "Kazali su nam ashabi Muhammeda, sallallahu alejhi ve selem: 'Objavljen je post Ramazana i bio nam je težak, pa ko bi želio da ne posti, a bio je to u stanju, nahranio bi za svaki dan jednog siromaha, i to im je dato kao olakšica. Onda je to derogirano ajetom:

وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ

'A bolje vam je, neka znate, da postite!' pa im je naređen post."²

Nakon toga, post je postao temelj vjere i njen stub, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Islam je sagrađen na pet stvari: svjedočenju da je samo

---

¹ Hadis Ibn-Omera je naveo Buhari, 4/188; a hadis od Seleme takođe Buhari, 8/181, i Muslim, br. 1145.

²Buharija ga navodi kao mu'allek, "El-Feth", 8/181, a Bejheki mu je spojio sened u "Sunenu", 4/200. Lanac prenosilaca mu je ispravan. Sličan njemu, ali duži hadis, navodi i Ebu-Davud, br. 507, ali drugim putem. I njegov lanac prenosilaca je dobar, radi drugih predaja koje ga potvrđuju. Navodi ga i Ebu-Nu'ajm u "El-Mustahredžu", kao što je i u "Tagliku-ta'lik", 3/185, trećim putem, takođe sa ispravnim lancem.

Allah bog i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadždža i postu Ramazana."¹

PODSTICANJE NA POST RAMAZANA

1. Oprost grijeha

Mudri Zakonodavac, Allah, subhanehu ve teala, podsticao je ljude na post ramazana pojašnjavajući im njegovu vrijednost i visok stepen. Stoga, kada bi postač imao grijeha poput morske pjene oni bi mu bili oprošteni, zbog ovog lijepog, plemenitog i bereketnog ibadeta.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Ko isposti ramazan vjerujući i nadajući se nagradi, oprošteni su mu grijesi koje je do tada počinio."²

Od Ebu-Hurejre, r.a., takođe se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Pet dnevnih namaza, džuma do džume, ramazan do ramazana – brišu grijeha između njih, ako se klonite velikih grijeha."³

---

¹ Navodi ga Buharija, 1/47, i Muslim, br. 16, od Ibn -Omera.

² Navodi ga Buharija, 4/99, i Muslim, br.759. Značenje riječi "vjerujući i nadajući se nagradi"je: čvrsto vjerujući u obavezu posta, sa jakom željom za postizanjem nagrade za to djelo, pristupajući mu drage volje a ne mrzovoljno i sa teškoćom.

³ Navodi ga Muslim, br. 233.

Od njega se još prenosi da se Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, jednom prilikom popeo na mimber i rekao: "Amin, amin, amin!" Pa mu je rečeno: 'Božiji poslaniče, samo si se popeo na mimber i rekao: 'Amin, amin, amin.' On reče: 'Došao mi je Džibril, alejhi selam, i rekao mi: 'Koga zatekne mjesec ramazan pa mu ne bude oprošteno i uđe u vatru, pa neka ga Allah udalji!' Reci: 'Amin!' Rekao sam: 'Amin...'"¹

2. Primanje dove i oslobađanje od vatre

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: "Zaista Allah u mjesecu ramazanu, svaki dan i noć ima one koje oslobađa vatre, a svaki musliman koji uputi dovu tražeći njome nešto, biva mu uslišana."²

---

¹ Prenosi ga Ibn-Huzejme, 3/192, Ahmed, 2/246 i 254, i Bejheki, 4/204, sa više puteva od Ebu-Hurejre. Ovo je sahih (vjerodostojan) hadis a osnova mu je u "Sahihu" od Muslima, 4/1978. Pod ovim poglavljem se navode hadisi od više ashaba, vidi ih u knjizi "Fedailu šehri ramadan" od Ib- Šahina, str. 25-34.

² Prenosi ga El-Bezzar, br. 3142, Ahmed, 2/254, putem El-E'ameša, od Ebu-Saliha, od Džabira i Ibn-Madže, br. 1643, od njega u skraćenom obliku i drugim putem, a on je vjerodostojan.

Što se tiče uslišane dove ona je prilikom iftar a.

Takođe, vidi "Misbahuz-zudžadže", br. 604, od El-Buhajrija.

2. Postač se ubraja u pravednika i šehida

Od Amra ibn Murre El-Džuheniya, r.a.,¹ se prenosi da je rekao: "Jedan čovjek je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, i rekao mu: 'Božiji poslaniče, ako budem svjedočio da je samo Allah bog i da si ti Njegov poslanik, i budem obavljao pet dnevnih namaza i davao zekat, te postio ramazan, iz koje sam ja skupine?' Pa mu je on odgovorio: 'Od pravednika i šehida.'"²

PRIJETNJA ZA NAMJERNO MRŠENJE U RAMAZANU

Od Ebu-Umameta El-Bahilija, r.a., se prenosi da je rekao: "Čuo sam Božijeg poslanika, sallallahu alejhi ve selem, da kaže: 'Dok sam bio u snu, došla su mi dva čovjeka koja me uhvatiše za nadlakticu, a zatim me dovedoše do nepristupačnog brda i rekoše: 'Penji se!' Pa sam rekao: 'Ja to ne mogu.' Rekoše: 'Mi ćemo ti to olakšati. 'Pa sam počeo da se penjem, i kada sam bio na vrhu brda začuše se jaki glasovi. Upitao sam: 'Kakvi su ovo glasovi?' Odgovoriše: 'To je urlikanje stanovnika vatre', a zatim me povedoše dalje, pa ugledah narod

---

¹ Vidi "El-Ensab", 3/394, od Es-Sem'anija i "El-Lubab", 1/317, od Ibnul-Esira.

² Prenosi ga Ibn-Hibban, br. 19, u "Zevaidu", a njegov lanac prenosilaca je ispravan.

obješen za noge, rasporenenih obraza iz kojih je tekla krv. Upitao sam: 'Ko su ovi?' 'To su oni koji su jeli prije nastupanja vremena iftara.'"¹

Što se tiče hadisa Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, u kojem je rekao: "Ko bude namjerno iftario, u bilo kojem danu ramazana, to mu neće nadoknaditi neprekidni post cijelog života, pa ako bi to stvarno i učinio", ovaj hadis je slab (daif) i neispravan, a o njemu će kasnije biti više govora.

PROPISI POSTA

Znaj Allahov robe, muslimanu, da ove velike nagrade i opšte koristi, koje ne može pobrojati niko, izuzev Onog koji mnogo oprašta i Milostiv je. Da ih neće postići niko do onoga koji isposti ramazan, slijedeći propise koje je propisao i objasnio posljednji Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, oko ovog uzvišenog farza i ovog mubarek mjeseca.

Sada ćemo početi da objašnjavamo te propise, ne slijedeći slijepo ničije mišljenje, nego uzimajući dokaze iz Uzvišenog Kur'ana i vjerodostojnog sunneta, na način

---

¹ Prenosi ga En-Nesai u "El-Kubra" kako stoji u "Tuhfetul-ešraf", 4/166, zatim Ibn-Hibban, u "Zevaidu", br. 1800 i El-Hakim, 1/430, u više predanja od Abdurahmana ibn Jezida ibn Džabira, koji prenosi od Selima ibn Amira a on od Ebu-Umameta. Sened ovog hadisa je vjerodostojan.

na koji su to shvatili naši prethodnici, četvorica imama i oni prije njih, ashabi i tabi'ini. Što je dovoljno uzeti kao dokaz.

Birali smo među mezhebima one koji su najbolji, a među njihovim fikhskim mišljenjima, ona koja su najispravnija.

PRED RAMAZAN

1. Računanje isteka mjeseca ša'bana

Islamski ummet je dužan da izračuna trajanje mjeseca ša'bana, pripremajući se za ramazan, jer on može trajati 29 dana, ali i 30 dana. Stoga, ummet će zapostiti ako vidi mlađak, ali ako to nije u stanju, zbog oblaka, onda će preći na računanje i upotpuniti mjesec ša'ban trideset dana. Jer je Allah, subhanehu ve teala, učinio položaje mjeseca u svrhu računanja vremena. Dakle, da bi ljudi znali da računaju godine i ostale vremenske jedinice, a jedan mjesec ne može imati više od 30 dana.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Postite kada ga vidite (mlađak) i mrsite kada ga vidite, pa ako

ga ne vidite (zbog oblaka), upotpunite ša'ban trideset dana.'"¹

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Nemojte zapoštavati dok ne vidite mlađak, niti prekidati post dok ga ne vidite, pa ako ga ne vidite računajte ga!"²

Od Adijja ibn Hatima, r.a., se prenosi da je kazao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Kada dođe ramazan postite trideset dana, osim ako ne vidite mlađak prije toga, tj. post kao trideset dana!'"³

2. Ko bude postio sumnjivi dan taj je nepokoran Ebul-Kasimu (Muhammedu, sallallahu alejhi ve selem)

Zbog toga, musliman ne treba da posti, pred sami ramazan, jedan ili dva dana "iz predostrožnosti", osim ako to nije post kojeg on stalno uobičava.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: "Kazao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: 'Neka niko od vas ne posti prije ramazana jedan ili dva dana,

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/106 i Muslim, br. 1081.

² Prenosi ga Buhari, 4/102 i Muslim, br. 1080.

³ Prenosi ga Tahavi u "Muškilul-Asar", br. 501, Ahmed, 4/377 i Et-Taberani u "El-Kebiru", 17/171.

U njegovom senedu je Mudžalid ibn Se'id, a on je slab (daif) prenosilac, kako ga je ocijenio El-Hejsemi u "Medžme'uz-zevaid", 3/146. Ali, ovom hadisu svjedoče mnoge druge predaje i podižu njegov stepen. Vidi ih u "Irvau", 901, od šejha Albanija.

osim ako čovjek posti svoj (uobičajeni) post, pa neka posti taj dan!”¹

Znaj brate muslimanu, da je onaj ko posti sumnjivi dan, nepokoran Božijem poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, jer Sile ibn Zufer prenosi od Ammara: “Ko posti dan u koji se sumnja (da li je od ramazana) taj je otkazao poslušnost Ebul-Kasimu, sallallahu alejhi ve selem.”²

3. Ako posvjedoči jedan svjedok, postite i prekidajte post!

Videnje mlada se potvrđuje svjedočenjem dva svjedoka muslimana koji su pravedni, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: “Postite kada ga vidite (mladak) i prekidajte post kada ga vidite, te zakoljite kurbane, a ako ga ne vidite, upotpunite trideset dana, a ako posvjedoče dvojica svjedoka postite i iftarite (na osnovu njihovog svjedočenja)”³.

---

¹ Prenosi ga Muslim, br. 573 (Skracena verzija njegovog “Sahiha”).

² Navodi ga Buharija kao mu’allek 4/119, a spojenog seneda ga navodi Ebu-Davud br. 3334, Tirmizi br. 686, Ibn-Madže, br. 3334 i Nesai, br. 2188, putem Amra ibn Kajsja El-Mulaijja, a on od Ebu-Ishaka, a on od Sile ibn Zufera, a on od Ammara.

U njegovom senedu je Ebu-Ishak Es-Sebi’ijj koji je bio mudellis, a u ovom rivajetu on prenosi sa ‘an’.

Međutim, ovaj hadis ima druge puteve i predaje koje mu svjedoče, a koje je naveo Hafiz ibn Hadžer u “Tagliku -ta’lik”, 3/141-142, kojima se hadis penje na stepen hasena (dobrog) ha disa,

³ Prenosi ga En-Nesai, 4/132, Ahmed 4/321 i Darekutni 2/167 putem Husejna ibn El-Harisa El-Džedelijja, a on od Abdurrahmana ibn Zejda

Poznato je da svjedočenje dvojice ne isključuje prihvatanje svjedočenja jednog svjedoka. Zbog toga je dozvoljeno svjedočenje jednog svjedoka oko viđenja mlađaka. Potvrđeno je da je Ibn-Omer, r.a., rekao: "Ljudi su pokušavali da vide mlađak, pa sam obavijestio Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, da sam ga ja već vidio, i on je zapostio i naredio drugima da to učine."¹

NIJJET

1. Obaveza nijjeta kod obaveznog posta prije zore

Ako je utvrđeno nastupanje mjeseca ramazana viđenjem (mlađaka), svjedočenjem ili upotpunjavanjem trideset dana prethodnog mjeseca, dužnost je svakog punoljetnog muslimana da zanijeti post tokom noći, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Ko ne zanijeti post prije zore, nema mu posta."²

---

ibn El-Hattaba, a on od ashaba Božijeg poslanika, sallallahu alejhi ve selem. Njegov sened je dobar.

Tekst ovog hadisa je od Nesaije, a Ahmed je dodao u svojoj predaji: "dva muslimana", a Darekutni u svojoj: "koja su pravedna".

¹ Prenosi ga Ebu-Davud, br. 2342, Ed-Darimi, 2/4, Ibn-Hibban, br. 871, El-Hakim 1/423 i El-Bejheki, 4/212, dvojnim putem od Ibn-Vehba, a ovaj od Jahje ibn Abdullaha ibn Salima, a on od Ebu-Bekra ibn Nafi'a, a on od svog oca a ovaj od Ibn-Omera.

Njegov sened je vjerodostojan, kao što kaže Hafiz Ibn Hadžer u "Telhisul-habir", 2/187.

² Navodi ga Ebu-Davud, br. 2454, Ibn-Huzejme, br. 1933 i El-Bejheki, 4/202, putem Ibn-Vehba a on od Ibn Lehi'a i Jahje ibn Ejjuba, a njih

Takođe, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: “Ko ne učini nijjet u noći, nema mu posta.”¹

Mjesto nijjeta je srce, a izgovaranje nijjeta riječima je novotarija i zabluda, čak i ako to ljudi smatraju lijepim djelom. Nijet prije zore je vezan samo za obavezni post, jer bi Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, dolazio kod Aiše, r.a., van ramazana i pitao: “Ima li šta kod vas za ručak? Ako nema onda ću postiti.”²

Potvrđeno je takođe, da su tako činili i ashabi kao: Ebu-Derda', Ebu-Talha, Ebu-Hurejre, Ibn-Abbas, Huzejfe ibn El-Jeman, da je Allah, subhanehu ve teala, njima zadovoljan i da nas proživi s njima pod zastavom

---

dvojica od Abdullaha ibn Ebu-Bekra ibn Hazma, a on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Salim ibn Abdullaha koji prenosi od svog oca, a on od Hafse. Kod Et-Tahavije, u “Šerh me'ani el-asar”, 1/54, stoji: “jubejj'ita”, u istom lancu prenosilaca.

Navodi ga takođe En-Nesai, 4/196 i Et-Tirmizi, br. 730, drugim putem od Jahje, a on dalje istim senedom.. Sened ovog hadisa je ispravan.

¹ Navodi ga En-Nesai, 4/196, El-Bejheki, 4/202 i Ibn-Hazm, 6/162, putem Abdurrezaka, od Ibn-Džurejdža, od Ibn-Šihaba a on dalje istim senedom.

Njegov sened bi bio ispravan da nije Ibn-Džurejdža koji hadis prenosi sa 'an', ali je hadis sahih zbog hadisa koji smo naveli prije njega.

² Hadis navodi Muslim, br. 1154.

prvaka ljudskog roda, Muhammeda, sallallahu alejhi ve selem.¹

Ovakav postupak propisan je kod nafile posta, dok se kod obaveznog posta nijet propisuje prije zore. A Allah, subhanehu ve teala, najbolje zna.

2. Mogućnost je uslov da bi neko djelo bilo obavezno

Ako nastupi ramazan a čovjek to ne zna, pa nešto pojede ili popije, a zatim sazna da je nastupio post, uzdržat će se od jela i pića ostatak dana i upotpuniti post. Taj post će mu biti valjan, a onaj koji nije jeo tako će i nastaviti. Nijet za post, u toku noći, za ovog čovjeka nije uslov jer on to nije u stanju, a utvrđeno je šerijatsko pravilo: da je mogućnost uslov da bi neko djelo bilo obavezno.

Od Aiše, r.a., se prenosi da je rekla: “Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je bio naredio da se posti dan “Ašure”, pa kada je propisan post ramazana, taj dan je postio ko je htio a mrsio ko je htio.”²

Od Seleme ibn El-Ekve’a, r.a., se prenosi da je kazao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je naredio jednom čovjeku iz plemena Eslema da obavijesti ljude: da onaj ko je taj dan nešto pojeo, provede ostatak dana

---

¹ Pogledaj ove habere i gdje se oni navode u “Tagliku-ta’lik”, 3/144-147.

² Navodi ga Buhari, 4/212 i Muslim, br. 1125.

posteci, a onaj koji nije jeo, nastavi da posti – jer je danas dan “Ašure!”¹

Post na dan “Ašure” bio je obavezan a zatim je derogiran (dokinut). Bilo naredeno da se zaposti u toku dana i time je post bio ispravan, dok je post ramazana farz, a propis farza se ne mijenja.

3. Ovome mišljenju oponira dio uleme koji kažu da naprotiv, taj dan mora da se naposti, a da Ašura nije bila farz

Znaj brate, da svi dokazi ukazuju na to da je post “Ašure” bio obavezan, zbog ustanovljene naredbe posta tog dana, kao što se navodi u hadisu Aiše, r.a. Zatim je ta naredba još više potvrđena upotrebom opšteg poziva i naredbom: da onaj ko je nešto pojeo tog dana, isposti ostatak dana, kao što se navodi u pomenutom hadisu Seleme ibn El-Ekve’a. Takođe, u hadisu u kome Muhammed ibn Sajfi El-Ensari kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je izašao među nas na dan “Ašure” i upitao: ‘Jeste li danas postili?’ Jedni su rekli da jesu a drugi da nisu. Onda je rekao: ‘Upotpunite postom ostatak ovog dana!’ Takođe im je naredio da obavijeste stanovnike medinskih sela da isposte ostatak ovog dana.”²

---

¹ Navodi ga Buhari, 4/216 i Muslim, br. 1135.

² Zabilježio ga je Ibn-Hujejme, 3/389, Ahmed, 4/388, En-Nesai, 4/192, Ibn-Madže, 1/552, Et-Taberani u “El-Kebiru”, 8/238, putem Eš-

Kontradikciju među ovim mišljenjima prekinule su riječi Ibn-Mes'uda,¹r.a.: “Kada je propisan post ramazana napušten je post “Ašure.” Takođe, riječi Aiše,²r.a.: “Kada je objavljen post ramazana, on je bio farz, a post “Ašure” je ostavljen”.

Međutim, post “Ašure” ipak je ostavljen pohvalnim, šta više, postoji ~~konzensus~~ među ulemom o pohvalnosti posta toga dana, kao što prenosi El-Hafiz ibn Hadžer u “El-Fethu”, 4/246 od Ibn Abdul-Berra. Time se ustanovilo da je post tog dana ipak ostao, a ukazalo na to da je napuštena i ostavljena njegova obaveznost. Allah, subhanehu ve teala, najbolje zna.

Drugo mišljenje je: “Ako je bio obavezan onda je to derogirano, i sa njim su derogirani i njegovi propisi.” Ispravno je da hadisi o “Ašuri” ukazuju na slijedeće stvari:

- a) obaveznost posta ovog dana
- b) nome ko nije zanijetio obavezni post, prije nastupanja zore, iz neznanja, to ne kvari post
- c) onaj ko nešto pojede i popije, a zatim sazna da je dan posta, treba da isposti ostatak tog dana i taj dan nije dužan napostiti

---

Ša'bija, koji prenosi od Muhammeda ibn Sajrija. Njegov sened je ispravan.

¹ Bilježi Muslim, br. 1127.

² Bilježi Muslim, br. 1125.

Ono što je dokinuto jeste propis, tj. obaveznost posta ovog dana. On je postao pohvalno djelo, kao što smo i pomenuli. Dokidanje ne povlači nužno i dokidanje njegovih ostalih propisa. Allah, subhanehu ve teala, najbolje zna.

Ovi koji zastupaju ovaj stav dokazuju to slijede'im hadisom, koji je zabilježio Ebu-Davud, br. 2447 i Ahmed, 5/409, putem Katade ibn Abdurrahmana ibn Seleme, od njegovog amidže: “Pleme Eslem je došlo do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, pa ih je upitao: ‘Postite li danas?’ ‘Ne’, odgovorili su. Rekao im je: ‘Onda upotpunite postom ostatak ovog dana i napostite ga!’”

Ovaj hadis je daif (slab) i u sebi sadrži dvije mahane:

Nepoznatost Abdurrahmana ibn Seleme, o kome Ez-Zehebi kaže u Mizanu (2/567): “On je nepoznat”. El-Hafiz je u Et-Tehzibu (6/239) rekao: “Njegovo stanje je nepoznato.” Takođe, navodi ga Ibn Ebi-Hatim u “El-Džerhu vet-ta’dil” (5/288), ali o njemu ne daje nikakvu ocjenu.

Katade je u hadisu upotrebio izraz ‘an’ (od), a to je izraz koji ne označava, hologonički, da je prenosilac čuo hadis od prenosioca ispred njega. Katade je mudellis.

VRIJEME POSTA

Ashabi poslanika, sallallahu alejhi ve selem, su, kada bi neko od njih postio, nakon nastupanja iftarskog vremena, jeli, pili i prilazili svojim ženama. Ako bi neko od njih zaspao prije nego bi se omrsio, nebi mu poslije ništa od toga bilo dozvoljeno, sve do slijedećeg iftara. Onda im je Allah, subhanehu ve teala, povećao Svoju milost i dao im olakšicu u tome, na što su se oni mnogo obradovali. To nam pojašnjava slijedeći hadis:

Prenosi se od El-Bera', r.a., da je rekao: "Kada bi neko od ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, bio postač pa nastupi vrijeme iftara, ali on zaspi prije nego se omrsi, nebi iftario čitavu noć i dan dok ne omrkne (ne nastupi iftar sljedećeg dana). Kajs ibn Sirme El-Ensari je bio postač, pa kada je nastupio iftar ode do svoje žene i upita je: 'Ima li kod tebe štogod za jelo?' Odgovorila je: 'Ne, ali odoh da ti štogod potražim.' On je taj dan radio i prevari ga san, pa kad se njegova žena vrati i vidje ga reče: 'Propade ti želja!' Sutradan, kada je bilo oko polovine dana, on se onesvijesti, i to pomenuše Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, pa bi objavljen ajet:

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ

'Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama.' Oni se tome mnogo obradovali, pa bi objavljen slijedeći ajet:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

'Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore!''¹

Zaista, ova božanska milost, koju je Plemeniti i Milostivi spustio na svoje pokorne robove, koji govore: "Čujemo i pokoravamo se. Oprosti nam Gospodaru naš. Tebi ćemo se vratiti", određuje granice postačevog dana, njegov početak i kraj. Tj. da on traje od praskozorja do smjene dana i noći, kada sunce zađe u svoje skrovište.

1. Bijela i crna nit

Kada je objavljen pomenuti ajet, neki od ashaba su uzeli bijelo i crno uže i stavili ih pod svoj jastuk, a neki su ih vezali za svoju nogu, pa bi jeli i pili dok bi bili u stanju da ih vide.

Od Adijja ibn Hatima, r.a., se prenosi da je rekao: "Kada je objavljeno:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ

---

¹ Navodi ga Buharija, 4/911.

'Sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti; uzeo sam crno i bijelo uže i stavio ih pod svoj jastuk, a onda sam ih gledao po noći ali ih nisam mogao raspoznati. Ujutro sam otišao do Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, i spomenuo mu šta se desilo, a on mi je rekao: 'Ne, nego je to tama noći i bjelina dana.'"¹

Od Sehla ibn Sa'da, r.a., se prenosi da je rekao: "Kada je objavljen ovaj ajet: 'Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti; čovjek bi kada bi želio da posti vezao bijeli i crni konac za svoju nogu, i jeo bi sve dok bi bio u stanju da ih vidi. Onda je, nakon toga, Allah, subhanehu ve teala, objavio: مِنَ الْفَجْرِ

'..od zore', pa su spoznali da se pod tim misli na dan i noć.'"²

---

¹ Prenosi ga Buharija, 4/1130 i Muslim, br. 1090. Ova predaja u kazuje, na prvi pogled, da je Adijj bio prisutan kada je objavljen ovaj ajet iz čega proizilazi da je tada bio musliman. Međutim, to nije tako, jer je naredba o obavezi posta bila druge godine po hidžri, a Adijj je primio islam devete ili desete godine, kako stoji u "El-Isabe", 2/468. Pa ili da se kaže da je objava ovog ajeta bila kasnije, što je vrlo daleko, ili da se protumače Adijjeve riječi: "Kada je objavljen ajet", na način: nakon što sam primio islam i proučen mi ovaj ajet, a ovo mišljenje je preovlađujuće. Jer, u Ahmedovom rivajetu, u "Musnedu", 4/377 stoji: "Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve selem, me je podučio namazu i postu. Rekao je: 'Klanjaj tako i tako i posti dok ne zađe sunce, a onda jedi i pij dok ne budeš razlikovao bijelu nit od crne niti zore, i posti trideset dana, osim ako ne vidiš mladak prije toga!' Onda sam ja uzeo crnu i bijelu dlaku..." Iz "El-Fetha". 4/132-133.

² Prenosi ga Buharija, 4/114 i Muslim, br. 1091.

Nakon ovog kur'anskog pojašnjenja i božanskog izljeva, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je takođe objasnio ashabima granicu razlikovanja, na način koji ne ostavlja mjesta sumnji i neznanju.

Neka Allah, subhanehu ve teala nagradi onoga ko je rekao: "Ništa u mozgu ne štima, ako dan treba neki dokaz."

2. Dvije vrste zore

Od propisa, koje je detaljno pojasnio Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, jesu i da postoje dvije vrste zore:

1. lažna: ona ne čini dozvoljenim klanjanje sabah namaza, niti hranu zabranjenom za postača
2. istinska: to je ona koja čini hranu zabranjenom za postača, i klanjanje sabah namaza dozvoljenim.

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Dvije su vrste zore: što se tiče prve, ona ne čini hranu zabranjenom (postača), niti namaz dozvoljenim (sabah), a što se tiče druge, ona čini hranu zabranjenom a namaz dozvoljenim.'"¹

---

¹ Prenosi ga Ibn-Huzejme, 3/210, El-Hakim, 1/191 i 495, Ed-Darekutni, 2/165 i Bejheki, 4/261, putem Sufjana, od Ibn-Džurejdža, od Ata'a, od Ibn-Abbasa. Njegov sened je ispravan.

Znaj brate muslimanu, da je:

1. lažna zora: uzdužna jarka bjelina koja se podiže poput vučjeg repa
2. istinska zora: pravolinijsko crvenilo koje se ukazuje na vrhovima planina i brda, i širi se po putevima, sokacima, u kućama, i ona je ta za koju se vežu propisi posta i namaza.

Od Semure, r.a., se prenosi da je rekao: "Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: 'Neka vas ne zavede Bilalov ezan, niti ova uzdužna bjelina, dok se ne rasprostrani horizontalno!'"¹

Od Talka ibn Alijja se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Jedite i pijte, i neka vas ne zavede uzdužna bjelina, jedite i pijte dok se ne pojavi crvenilo!"²

Takođe, postoji hadis koji ga potvrđuje (šahid) od Džabira, r.a., kojeg prenose: El-Hakim, 1/191, El-Bejheki, 4/215 i Ed-Darekutni, 2/165. Međutim, postoji razilaženje da li je on spojenog seneda do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem ili ne.

Takođe postoji i drugi hadis koji ga potvrđuje, od Sevbana, a kojeg navodi Ibn Ebi-Šejbe, 3/27.

¹ Prenosi ga Muslim, br. 1094.

² Navodi ga Et-Tirmizi, 3/76, Ebu-Davud, 2/304, Ahmed, 4/23 i Ibn-Huzejme, 3/211, putem Abdullaha ibn Nu'mana, od Kajsja ibn Talka, od njegovog oca, i njegov sened je ispravan.

Što se tiče Abdullaha ibn Nu'mana ibn Me'in, Ibn-Hibban i El-Adželi ga smatraju pouzdanim, dok Ibn-Huzejme ne poznaje njegovu pravednost. A Ibn-Hadžer je rekao: "Od njega se može uzeti!"

Znaj, ti upućeni, da bi bio pokoran svome Gospodaru, da je opis istinske zore taj koji se slaže sa ajetom:

وَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

“Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore.” Jer, kada se pojavi svjetlo zore na horizontu, iznad brijegova i planinskih vrhova, ono se čini kao bijela nit, a ono što je iznad njega čini se kao crna nit, a to su ostaci tmine koja se povlači.

Kada to primjetiš, prekini sa jelom i pićem, a ako u tvojoj ruci bude čaša vode ili nečeg drugog popij je, jer je to velika olakšica Najmilostivijeg prema Njegovim robovima postačima, pa čak ako bi čuo i ezan.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: “Ako neko od vas čuje poziv, ezan, a posuda mu je u ruci, neka je ne ostavlja dok ne zadovolji svoju potrebu iz nje!”¹

Pod pozivom se ovdje misli na drugi ezan, prilikom nastupa istinske zore, a dokaz za to je dodatak kojeg navodi Ahmed, 2/510, Ibn-Džerir Et-Taberi, 2/102, i drugi nakon hadisa: “A mujezin bi učio ezan kada nastupi zora.”²

---

¹ Prenosi ga Ebu-Davud, br. 235, Ibn-Džerir, br. 3115, El-Hakim, 1/426, El-Bejheki, 2/218 i Ahmed, 2/423, putem Hammada ibn Muhammeda ibn Amra od Ebu-Seleme, od Ebu-Hurejre.

² Ovaj dodatak poništava komentar Šejha Habibur-Rahmana El-E'azamija El-Hanefija na “Musannef Abdur-Rezaka”, 4/173, gdje je

Ovo značenje pojačava ono što prenosi Ebu-Umame, r.a., koji je rekao: "Proučen je ikamet a posuda je bila u Omerovoj ruci, pa je upitao: 'Hoću li popiti ovo Božiji Poslaniče?' Odgovorio je: 'Da.' Pa je on to i učinio."¹ Time je tvrdnja da je prestanak sa jelom prije nastupa istinske zore, radi predostrožnosti, izmišljena, novotarija.

Hafiz ibn Hadžer, da mu se Allah smiluje, je rekao u "El-Fethu", 4/199: "Pokuđena novotarija u ovom vremenu jeste: uvođenje drugog ezana u toku ramazana prije zore na otprilike dvadeset minuta, i gašenje svjetiljki, što je učinjeno znakom zabrane jela i pića za one koji žele da poste. Oni tvrde da ove novotarije uveli iz predostrožnosti u ibadetu, a za njih znaju samo pojedinci. To ih je dalje dovelo do toga da ne uče ezan, osim nakon što prođe neko vrijeme poslije zalaska sunca, kako bi bili sigurni da je vrijeme iftara nastupilo. Takvim tvrdnjama su odgodili iftar a ubrzali sehur, što je suprotno sunnetu, pa se zato umanjilo dobro među njima a raširilo zlo, neka je Allah na pomoći."

Mi kažemo: Novotarije ustezanja od jela prije nastupanja zore, i odgađanja iftara radi sigurnosti, još uvijek su prisutne, iako su nastale davno održale su se i do našeg vremena, a Allahu, subhanehu ve teala, se upućuje žalba.

---

rekao: "Ovo se komentariše time da je Poslanik, sallallahu alejhi veselem, znao da je mujezin učio prije nastupanja zore."

¹ Prenosi ga Ibn-Džerir, 2/102.

2. Zatim upotpunjava post do noći

Pa kada nastupi noć iz pravca istoka, a nestane dan iz pravca zapada i sunce zađe, neka iftari.

Od Omera, r.a., se prenosi da je rekao: “Kada se pojavi noć odavde, a nestane dana odavde i sunce zađe, postač je iftario.”¹

Ova naredba se ostvaruje odmah nakon što zađe sunčev disk, pa makar se njegovo svjetlo još vidjelo. Praksa Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, kada je postio, bila je: da naredi nekom čovjeku da se popne na nešto radi boljeg pogleda, i kada bi on rekao: “Sunce je zašlo”, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, bi iftario.²

Neki ljudi možda misle da noć ne nastupa odmah nakon zalaska Sunca, nego nakon što se raširi tmina na istoku i zapadu. Isto se desilo sa jednom od ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, pa mu je objašnjeno da je dovoljna prva pojava mraka sa istoka, odmah nakon zalaska sunčevog diska, da smatra da je nastupila noć.

Od Abdullaha ibn Ebu-Evfa, r.a., se prenosi da je rekao: “Bili smo sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve

---

¹ Prenosi ga Buharija, 4/171 i Muslim, br. 1100, a njegove riječi “postač je iftario”, odnose se na propis a ne na realnost, jer je on ušao u vrijeme iftara.

² Prenosi ga El-Hakim, 1/434 i Ibn-Hujejme, br. 2061. El-Hakim ga je ocjenio vjerodostojnim, prema uvjetima Buharije i Muslima.

selem, na putovanju, a bio je postač (u mjesecu Ramazanu). Pa kada je sunce zašlo rekao je jednom čovjeku: 'Čovječe (u predaji Ebu-Davuda: Bilale), ustani i pripremi nam!' On je rekao: 'Božiji poslaniče, da si omrknuo (u Buharijinoj predaji: da si sačekao da omrkneš, a u drugoj: Sunce).' On mu reče: 'Siđi i pripremi nam!' Čovjek reče: 'Još uvijek je dan!' On reče: 'Siđi i pripremi nam!', pa on siđe i nasu vodu. Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, se napi i reče: 'Kada bi neko od vas pokušao da vidi Sunce sa svoje deve vidio bi ga.' Zatim je bacio (u Buharijinoj predaji: mahnulo je rukom, a u drugoj koju prenose Buharija i Muslim: pokazao je prstom prema istoku) i rekao: 'Kada vidiš da je noć nastupila odavde, postač je iftario.'"¹

Zna se pouzdano da su ashabi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, slijedili njegove riječi, pa su njihova djela bila u skladu sa onim što je on govorio. Tako je Ebu-Se'id El-Hudrijj iftario nakon što bi sunčev disk potpuno nestao.²

---

¹ Prenosi ga Buharija, 4/199, Muslim, br. 1101, Ahmed, 4/381 i Ebu-Davud, br. 2352. Prvi dodatak je iz Muslimove predaje, br. 1101, a drugi iz Abdurrezakove, 4/226. Ovaj hadis sadrži ogromne koristi koje možeš vidjeti u "El-Feth", 4/198. Njegove riječi: "Pripremi nam", tj. pripremi nam piće i hranu – osnovno značenje te riječi (el-džedh) je: miješanje brašna ili mlijeka sa vodom pomoću štapa.

² Buharija ga navodi kao mu'allek, 4/196, dok ga je spojenog sene da navode Ibn Ebi-Šejbe u "El-Musannefu", 3/12, Se'id ibn Mensur kao što je navedeno u "El-Fethu", 4/196 i "Umdetul-kari", 9/130. Vidi: "Taglikut-ta'lik", 3/195.

Upozorenje:

Propisi posta koje smo objasnili vežu se za viđenje pogledom (ljudsko oko), i nije potrebno dodatno opterećivanje, cjepidlačenje, promatranje mlađaka, praćenje nastupa zore pomoću najmodernijih svemirskih uređaja ili pridržavanje takvima astrologa koji su udaljili muslimane od sunneta posljednjeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, pa se među njima umanjilo dobro a raširilo zlo.¹ Allah najbolje zna.

Drugo upozorenje:

U nekim islamskim zemljama mujezini se oslanjaju na takvime kojima ima više od pedeset godina! Stoga usporavaju iftar, a ubrzavaju sehur i tako dolaze u čistu suprotnost sa praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve selem.

Takođe, u nekima od ovih zemalja su oni koji se čvrsto drže sunneta, pa iftare na osnovu Sunca, a sehure na osnovu zore. Pa kada Sunce zađe oni iftare, a kada nastupi istinska zora, kao što smo ranije pomenuli, oni

---

¹ Ko želi detaljnija objašnjenja i pojedinosti, naći će ih u sklopu slijedećih djela:

- a) "Medžmu' u fetava Šejhul-islam Ibn-Tejmijje", 25/126-202.
- b) "El-Medžmu'u šerhul-Muhezzeb", 6/279, od En-Nevevija
- c) "Et-Telhisul-habir", 2/187-188, od Ibn-Hadžera.

prestanu sa jelom i pićem. Ovo je ispravan šerijatski postupak, a onaj ko smatra da oni postupaju suprotno tome čini očitu grešku.

Nije skriveno da je ovaj ibadet vezan za Sunce i zoru, pa ako neki ljudi postupaju suprotno tome oni su onda ti koji griješe, a ne onaj ko se drži osnova i čvrsto stoji na njemu. Tako je ezan obavijest o nastupanju nekog vremena, pa ako nastupi vrijeme a ezan zakasni, ili se ezan prouči prije nastupanja vremena, onda je stroga obaveza da se drži osnove. Stoga ovo dobro zapamti i razmišljaj o tome!

SEHUR

1. Mudrost njegovog propisivanja

Allah, subhanehu ve teala, nam je stavio u obavezu post, kao što je to bio slučaj i sa onima prije nas, ehli-kitabijama. Allah, subhanehu ve teala, je rekao:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

“O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobožni.” (El-Bekare, 183)

Tako su i vrijeme i propisi posta bili u skladu s onim što je bilo propisano ehli kitabijama, a to je da ne jedu, ne piju i spolno ne opće nakon spavanja. Tj., ako

bi neko zaspao ne bi jeo do slijedeće noći, i to isto je propisano i muslimanima, kako smo ranije objasnili.¹ Kada je ovaj propis dokinut, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je naredio sehur, da bi se razlikovao naš posta od posta ehli-kitabija:

Od Amra ibn El-Asa, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: “Ono što razlikuje naš post i post ehli-kitabija, jeste jelo na sehuru.”²

2. Vrijednosti sehura

a) U sehuru je bereket

Od Selmana, r.a., se prenosi da je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: ‘Bereket je u tri stvari: džema’atu, popari i sehuru.”³

---

¹ Radi više detalja vidi sljedeće tefsire:

a) “Zadul-mesir”, 1/184, od Ibnul-Dževzija.

b) “Tefsirul-Kur’anil-Azim”, 1/213-21,4 od Ibn Kesira.

c) “Ed-Durrul-mensur”, 1/120-121, od Es-Sujutija.

² Prenosi ga Muslim, br. 1096.

³ Navodi ga Et-Taberani u “El-Kebiru”, br. 6127, Ebu-Nu’ajm u “Zikr ahbari Asbehan”, 1/57, od Selmana El-Farisija.

El-Hejsemi je rekao u “El-Medžme’u”, (3/151): “U njemu je Ebu-Abdullah El-Basri, a Ez-Zehebi je rekao: “On je nepoznat, dok su ostali prenosioci pouzdani.”

U značenju ovog hadisa je i hadis od Ebu-Hurejre kojeg navodi El-Hatib u “Muveddihu evhamil-džem’i vet-tefrik”, 1/263. Njegov sened je dobar na osnovu drugih predaja koje ga podupiru.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Allah, subhanehu ve teala, je učinio bereket u sehuru i vaganju, tj. trgovini.'"¹

Abdullah ibn El-Haris prenosi da je jedan od ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Ušao sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, a on je sehurio, pa reče: 'Ovo je bereket koji vam je Allah podario, pa ga ne ostavljajte!'"²

Bereket sehura je očigledan, jer on predstavlja slijeđenje sunneta, jača tijelo za post i pojačava želju za njim, radi smanjenja teškoća postača. Takođe, on predstavlja razliku u odnosu na post ehli-kitabija, jer oni ne sehure. Zbog svega toga Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, ga je nazvao mubarek obrokom. To je navedeno i u hadisima El-Irbada ibn Sarije i Ebu-Derda'a: "Dodite na mubarek obrok, tj. sehur!"³

---

¹ Navodi ga Eš-Širazi u "El-Elkabu", kao što stoji u "El-Džami'us-sagiru", br. 1715 i "El-Hatib" u "El-Muveddihu", 1/263, od Ebu-Hurejre sa istim gore navedenim senedom. On je hasen (dobar) hadis na osnovu predaja koje ga podupiru. Takođe ga podupire hadis pomenut prije njega.

² Prenosi ga En-Nesai, 4/145 i Ahmed, 5/270. Sened ovog hadisa je vjerodostojan.

³ Što se tiče hadisa El-Irbada: navodi ga Ahmed, 4/126, Ebu-Davud, 2/303i En-Nesai, 4/145, putem Junusa ibn Sejfa, od El-Harisa ibn Zijada, od Ebu-Rehma, od El-Irbada. U senedu je El-Haris, a on je nepoznat.

b) Allah i njegovi melec donose salavate na one koji sehire

Vjerovatno je najveći bereket sehur to što Allah, subhanehu ve teala, obuhvata Svojim oprostom one koji sehire, prosipa na njih Svoju milost, a Njegovi melec traže oprosta za njih i mole Allaha da prede preko njihovih grijeha. Sve to kako bi bili od onih koje Milostivi oslobađa vatre u mjesecu Kur'ana – ramazanu.

Od Ebu Se'ida El-Hudrijja, r.a., se prenosi da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Sehur je obrok bereketa pa ga ne ostavljajte, makar neko od vas popio samo gutljaj vode, jer Allah i Njegovi melec donose salavate na one koji sehire!'"¹

Što se tiče hadisa Ebu-Derda'a, navodi ga Ibn-Hibban, 223, zatim Mevarid, putem Amra ibn El-Harisa, od Abdullaha ibn Selama, od Rišdejna ibn Sa'da, od Ebu-Derda'a. Rišdejn je da'if (slab) prenosilac. Postoji i drugi hadis koji ga potvrđuje, od El-Mikdama ibn M'adijja Keriba, a navode ga Ahmed, 4/133 i En-Nesai, 4/146. Sened ovog hadisa je vjerodostojan, ako je ispravan od strane Behijje ibn El-Velida, jer on u ovom senedu jasno precizira da je čuo hadis od svog učitelja. Međutim, da li je upotreba jasnih izraza, koji ukazuju da je dotični prenosilac čuo hadis od svog učitelja, dovoljna, ili takvi izrazi moraju biti u svim generacijama prenosilaca u senedu? Behijje spada u red onih prenosilaca-obmanjivača za koje se kaže: "mudellisu et-tesvije." Hadis je dakle vjerodostojan.

¹ Prethodno smo spomenuli gdje se navodi hadis.

Zbog toga je muslimanu potrebno da ne propusti ovu veliku nagradu od Milostivog Gospodara. Najbolji sehur vjernika su temre (hurme).

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: "Najbolji sehur vjernika su temre."¹

Ko nema ništa za jelo neka vodi računa da sehuri, pa makar popio samo gutljaj vode. To mozemo, pored ranije pomenutog, vidjeti i u hadisu Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Sehurite, pa makar gutljajem vode!"²

3. Odlaganje sehura

Odlaganje sehura preporučeno je do malo prije same zore, jer su Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, i Zejd ibn Sabit, r.a., jednom prilikom sehurili, pa kada su završili Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je ustao i klanjao namaz. Između završetka njihovog sehura i namaza bilo vremena koliko treba čovjeku da prouči pedeset ajeta iz Kur'ana.

Enes, r.a., prenosi od Zejda ibn Sabita, r.a., da je rekao: "Sehurili smo sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selem, a zatim je on ustao na namaz. Upitao sam:

---

¹ Prenosi ga Ebu-Davud, 2/303, Ibn-Hibban, br. 223, El-Bejheki, 4/237, u više predaja od Muhammeda ibn Muse od Se'ida El-Makburija, od Ebu-Hurejre. Njegov sened je ispravan.

² Naveli smo ranije izvore u kojima se nalazi hadis.

'Koliko je prošlo vremena između ezana i sehura?'
Rekao je: 'Koliko je potrebno za pedeset ajeta.'"¹

Znaj, Allahov robe, Allah te uputio, da ti je dozvoljeno jelo, piće i spolni odnos, dok god sumnjaš da je nastupila zora i dok nisi u to čvrsto ubjeđen. Allah, subhanehu ve teala, i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, objasnili su granicu kada čovjek postaje ubjeđen u to, pa tako i postupaj! Jer, Allah, subhanehu ve teala, oprašta nenamjernu grešku i zaborav, i čini dozvoljenim jelo, piće i spolni odnos dok se ne postigne ubjeđenje, a onaj koji sumnja nije ubjeđen. Ubjeđenje je čvrst jekin u kojem nema trunke sumnje, pa tako i čini.

4. Propis sehura

Zbog toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, naredio pritvrđenom naredbom, da onaj ko želi da posti

---

¹ Prenosi ga Buharija, 4/118 i Muslim, br. 1097.

Ibn-Hadžer je rekao u "El-Fethu", (4/138): "Običaj Arapa je bio da procjenjuju vrijeme svojim poslovima: koliko treba da se pomuze ovca, koliko vremena prođe između dva muženja deve, koliko treba da se zakolje životinja. Zejd, r.a., je odstupio od ovog načina procjenom vremena u odnosu na učenje Kur'ana, želeći da ukaže na to da su to trenuci ibadeta, a njihov posao je bio učenje Kur'ana i njegovo razumijevanje (preuzeto sa neznatnim izmjenama)."

ustane na sehur, pa je rekao: “Ko želi da posti naka nečim sehuri!”¹

Takođe je rekao: “Sehurite, jer u sehuru je bereket!”²

Zatim je objasnio vrijednost sehura u odnosu na njegov umet, pa je rekao: “Ono što razdvaja naš post od posta ehli-kitabija jeste jelo na sehuru.”³

Takođe je zabranio da se sehur ostavlja rekavši: “Sehur je obrok bereketa pa ga ne ostavljajte, makar neko od vas popio samo gutljaj vode, jer Allah i Njegovi melec donose salavate na one koji sehure!”⁴

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: “Sehurite, pa makar gutljajem vode!”⁵

---

¹ Prenosi ga Ibn Ebi-Šejbe, 3/8, Ahmed, 3/367, Ebu J’ala, 3/438 i El-Bezzar, 1/465, putem Šurejka od Abdullaha ibn Muhammeda ibn Akila, od Džabira. Šurejk je da’if (slab) prenosilac.

Međutim, postoji mursel hadis od Se’ida ibn Mensura, u njegovom “Sunenu”, koji pojačava ovaj hadis, a on glasi: “Sehurite, pa makar jedan zalogaj!” Kao što je rekao i El-Hafiz u El-Fethu, (4/140). Takođe, postoji još jedan hadis koji ga pojačava, a njega ćemo spomenuti nakon tri hadisa.

² Prenosi ga Buharija, 4/120 i Muslim, br. 1095, od Enesa.

³ Ranije smo spomenuli u kojim izvorima se navodi.

⁴ Prenosi ga Ibn Ebu-Šejbe, 3/8 i Ahmed, 3/12 i 3/44, na tri načina od Se’ida El-Hudrijja, oni pojačavaju jedni druge.

⁵ Prenosi ga Ebu-J’ala. br. 3340, od Enesa, ali hadis je slab. Međutim, u istom značenju je naveden hadis Abdullaha ibn Amra kod Ibn - Hibbana, br. 884, u kojem Katade prenosi sa ’an. Stoga je hadis hasen.

Stoga kažemo da se jasno vidi kako je Poslanikova, sallallahu alejhi ve selem, naredba ovdje potvrđena sa tri stanovišta:

- a) naredba za sehur
  - b) on je odlika posta muslimana i ono što razlikuje njihov post od posta drugih ljudi
  - c) zabrana njegovog nepraktikovanja.
- Ovo su vrlo jaki dokazi i jasni znakovi.

Pored svega što smo naveli, Ibn-Hadžer navodi u "Fethul-Bari", 4/139 da postoji koncenzus uleme o pohvalnosti i poželjnosti sehura! Allah najbolje zna.

RADNJE KOJE POSTAČ NE SMIJE ČINITI

Znaj da je postač onaj kod koga su njegovi udovi ustegnuti od grijeha; jezik od laži, prostota i ružnog govora; stomak od jela i pića; a polni organ od općenja. Pa ako govori, vodi računa da ne kaže nešto što će pokvariti njegov post, a ako nešto uradi, takođe pazi da to ne bude djelo koje će pokvariti njegov post! Time njegov govor biva lijep, a djelo ispravno i dobro.

To je propisani post, a ne samo puko ustezanje od jela, pića i strasti. Stoga je post ustezanje udova od grijeha i stomaka, od jela i pića. Kakvo god ga jelo i piće pokvari, tako i grijesi umanjuju nagradu za post i upropaštavaju njegove plodove, čime dovode čovjeka na stepen onoga koji nije ni postio.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, podstiče muslimana postača, da se odlikuje najljepšim i najispravnijim moralom, te da se udalji od razvrata, besramnosti i osornosti. Zabrana ovih ružnih postupaka, i pored toga što je muslimanu naređeno da se udalji od njih u svakom vremenu, posebno je izražena tokom posta.

Stoga je dužnost muslimana, da se udalji od ovih djela koja kvare njegov post, da bi izvukao korist od svoga posta i stekao bogobožnost koju je spomenuo Allah, subhanehu ve teala:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

"O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobožni." (El-Bekare, 183)

Post je sredstvo koje dovodi do bogobožnosti, jer odvraća dušu od mnogo čega što joj se sviđa od grijeha, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Post je štit."¹ To smo prethodno objasnili u poglavlju "Vrijednosti posta."

---

¹ Prethodno smo naveli izvore ovog hadisa.

Brate, sada ćemo navesti ružna djela koja moraš poznavati kako bi od njih odvrtao i sam se od njih sačuvao. Neka Allah nagradi pjesnika koji je rekao: “Spozao sam zlo, ne zbog njega, nego da se od njega sačuvam, jer ko ne razlikuje dobro od zla, u zlo zapada.”

1. Lažni govor

Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: “Ko se ne prođe lažnog govora i postupanja po njemu, Allahu nije potrebno da on ostavlja svoje jelo i piće.”¹

2. Beskoristan i besraman govor

Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: “Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem: ‘Post nije uždržavanje od jela i pića, nego od beskorisnog i besramnog govora, pa ako te neko uvrijedi ili se bude nerazumno ponašao prema tebi reci: ‘Ja postim, ja postim.’”²

Zbog toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, žestoko zaprijetio onima koji čine ova ružna djela, pa je rekao on koji samo istinu kazuje i koji ne govori iz hira:

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/99.

² Prenosi ga Ibn-Huzejme, br. 1996 i El-Hakim, 1/430-431. Njegov sened je ispravan.

“Ima postača koji od svoga posta imaju samo glad i žeđ.”¹

Razlog tome je što onaj koji tako postupa, nije shvatio suštinu posta kojeg nam je naredio Allah, subhanehu ve teala, pa ga Allah, subhanehu ve teala, kažnjava za to na način što mu oduzima nagrade i sevape posta.² Zbog ovoga su naši časni učenjaci iz prvih generacija, razlikovali zabranu zbog nečega što se tiče ibadeta, pa ga pokvari i nečega što se ne tiče ibadeta, pa ga ne pokvari.³

RADNJE KOJE SU DOZVOLJENE POSTAČU

Pokorni Allahov rob koji razumije Kur'an i Sunnet, zna da Allah, subhanehu ve teala, želi da olakša svojim robovima a ne da im oteža. Stoga je Mudri Zakonodavac, Allah, subhanehu ve teala, dozvolio postaču mnoga djela, i otklonio od njega poteškoće ako ih uradi. Ta djela ćemo mi sada navesti sa dokazima:

---

¹ Prenosi ga Ibn Madže, 1/539, Ed-Darimi, 211, Ahmed, 2/441, 373 i El-Bejheki, 4/270 putem Se'ida El-Makburija od Ebu-Hurejre. Njegov sened je ispravan.

² Vidi: “El-Lu'lu' vel-merdžan fima ittefeka alejhiš-šejhan”, 707 i “Rijadus-salihin”, 1215.

³ Vidi o ovome: “Džami'ul-ulum vel-likem”, od Ibn Redžeba, str. 58

1. Postač može osvanuti kao džunup

Od prakse Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, je bilo da osvane džunup od spolnog odnosa sa suprugom, a zora je već nastupila. On bi se nakon nastupa zore okupao i normalno postio taj dan.

Od Aiše i Ummu-Seleme, da je Allah njima zadovoljan, se prenosi: “Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, bi zaticala zora a on bi bio džunup od spolnog odnosa sa svojom suprugom. Zatim bi se okupao i postio.”¹

2. Postač može koristiti misvak

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: “Da ne bih učinio teškoću za moj ummet, naredio bih im upotrebu misvaka prilikom svakog abdesta.”²

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, ovim nije izdvojio postača, što ukazuje da misvak može koristiti postač i onaj koji to nije, prilikom svakog abdesta i namaza.³

Takođe, ovo je uopšteno za sve dijelove dana, prije podne i popodne. Allah najbolje zna.

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/123 i Muslim, br. 1109.

² Prenosi ga Buhari, 2/311 i Muslim, br. 252, sličan njemu.

³ Ovo mišljenje zastupa Buharija, Ibn-Huzejme i drugi. Vidi “Fethul-Bari”, 4/158, “Sahih ibn Huzejme”, 3/247 i “Šerhus-Sunne”, 6/298.

3. Ispiranje usta i nosa

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je ispirao usta i nos, a bio je postač, ali je zabranio onome koji posti da pretjeruje u tome.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: "... i dobro se potruđi kod ispiranja nosa, osim kada si postač."¹

4. Milovanje i poljubac postača

Od Aiše, da je Allah njome zadovoljan, se prenosi: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, bi ljubio i milovao svoje žene u toku posta, ali je on najbolje vladao svojim strastima."²

Međutim, to je mekruh za mladog čovjeka, ali ne i za starca:

Abdullah ibn Amr ibn El-As prenosi: "Bili smo kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, kada dođe neki mladić i upita: 'Božiji poslaniče, mogu li poljubiti u toku posta?' Odgovorio je : 'Ne.' Onda je došao neki starac pa upitao: 'Mogu li poljubiti u toku posta?' Odgovorio je: 'Da.'" Amr dalje prenosi: "Mi smo pogledali jedni u

---

¹ Prenosi ga Et-Tirmizi, 3/146, Ebu-Davud, 2/308, Ahmed, 4/32, Ibn Ebi-Šejbe, 3/101, Ibn-Madže, (407), En-Nesai, br. 87, putem Lekita ibn Sabre. Njegov sened je ispravan.

² Prenosi ga Buhari, 4/131 i Muslim, br. 1106.

druge, a onda Poslanik, sallallahu alejhi ve selem reče: 'Zaista starac vlada svojom strašću.'¹

5. Vađenje krvi radi analize, i injekcija koja nije hranljiva. To nisu materije koje su hranljive i koje kvare post.

6. Hidžama – puštanje krvi

Hidžama je na početku islama spadala u stvari koje kvare post, a zatim je to pravilo dokinuto. Potvrđeno je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem činio hidžamu dok je postio, kako se navodi i Ibn-Abbas, r.a: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, izvršio je hidžamu, a bio je postač."²

7. Kušanje hrane

---

¹ Prenosi ga Ahmed, 2/185, 221, putem Ibn-Lehi'a, od Jezida ibn Ebu-Habiba, od Kajsera Et-Tudžibija, od Amra ibn El-Asa. Njegov sened je slab zbog toga što je u njemu slab ravija, a to je Ibn-Lehi'a.

Međutim, postoji hadis koji potvrđuje ovo značenje kojeg navodi Et-Taberi u "El-Kebiru", 11040, putem Habiba ibn Ebu-Sabita, od Mudžahida, od Ibn-Abbasa. Habib je mudellis, a ovaj hadis prenosi sa 'an.

Ovaj hadis se pomoću ovog hadisa penje na stepen hasen hadisa, i obavezno ga treba pogledati u djelu "El-Fekih vel-metefekkih", str. 192-193, jer hadis ima i druge puteve.

² Prenosi ga Buhari, 4/155 – "El-Feth". Vidi: "Nasihul-hadis ve mensuhuh", 334-338, od Ibn-Šahina.

Kušanje hrane ograničeno je time da hrana ne uđe u grlo. Navodi se od Ibn-Abbasa, r.a., da je rekao: “Ne smeta da se okuša sirće, ili nešto drugo, u toku posta, pod uslovom da to ne uđe u grlo.”¹

8. Surma, kapi za oči, i druge stvari koje ulaze u oko

Ove stvari nisu hranljive, niti kvare post, svejedno da li čovjek osjetio njihov okus u grlu ili ne. Ovo mišljenje je izabrao Šejhul-islam Ibn-Tejmijje u svojoj poznatoj studiji “Hakikatus-savm”, a takođe i njegov učenik Ibn-Kajjim El-Dževzijje, u svojoj vrijednoj knjizi “Zadul-me’ad”.

Imam Buhari kaže u svome “Sahihu”²: “Enes, Hasan i Ibrahim su smatrali dozvoljenim upotrebu surme za postača.”

9. Poljevanje hladne vode po glavi i kupanje

Buharija je rekao u svome “Sahihu”³, u poglavlju “Kupanje postača”, da je Ibn-Omer pokvasio dio odjeće

---

¹ Navodi ga Buhari kao mu’allek, 4/154 – “El-Feth”, a spojenog seneda ga navodi Ibn Ebu-Šejbe, 3/47 i El-Bejheki, 4/261, u dvije predaje od Ibn-Abbasa.

Hadis je hasen. Vidi: “Taglikut-ta’lik”, 3/151-152.

² 4/153 – “El-Feth”. Uporedi sa: “Muhtesar Sahihul-Buhari”, 451, od Albanija i “Taglikut-t’alik”, 3/152-153.

³ Vidi prethodne izvore.

i obukao je na sebe dok je postio. Eš-Š'abi je ušao u kupatilo (radi kupanja), a takođe je postio. Hasan je rekao: "Rashlađivanje i izapiranje usta su dozvoljeni postaču."

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, bi poljevao svoju glavu vodom, a bio je postač, radi žeđi ili vrućine¹.

ALLAH ŽELI DA VAM OLAKŠA A NE DA POTEŠKOĆE IMATE

1. Musafir

Navedeni su vjerodostojni hadisi u kojima se spominje da musafir može da bira hoće li postiti ili ne. Ne zaboravimo, da je ova Allahova milost spomenuta i u Kur'anu, gdje Milostivi kaže:

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ
وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

"A ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti - Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate. "(El-Bekare, 185)

Hamza ibn Amr El-Eslemi je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Da li da postim na

---

¹ Prenosi ga Ebu-Davud, br. 2365 i Ahmed, 5/376, 380, 408, 430. Njegov sened je ispravan.

putovanju?”, a često je postio. Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, mu je odgovorio: “Posti ako želiš ili mrsi ako želiš.”¹

Od Enesa ibn Malika, r.a., se prenosi da je rekao: “Putovao sam sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selem, u ramazanu, pa nije predbacivao postač onome koji nije postio, niti onaj koji nije postio postaču.”²

Ovi hadisi ukazuju da čovjek može da izabere jednu od dvije stvari, ali ne ukazuju koja je od te dvije stvari bolja. Međutim, iz hadisa koji imaju uopšteno značenje, može se izvući da je mršenje na putovanju bolje od posta, kao što su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: “Allah voli da se uzimaju Njegove olakšice, kao što ne voli da se čine Njegove zabrane.”³ U drugoj predaji: “..kao što voli da se izvršavaju Njegove naredbe.”⁴

Međutim, ovo se ograničava na one kojima niti napoštavanje, niti redovan post, ne predstavlja teškoću, kako olakšica ne bi dobila suprotno značenje. Jasno objašnjenje za ovo imamo u riječima Ebu-Se’ida El-

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/156 i Muslim, br. 1121.

² Prenosi ga Buhari, 4/163 i Muslim, br. 1118.

³ Prenosi ga Ahmed, 2/108 i Ibn-Hibban, br. 2742, od Ibn-Omera sa ispravnim senedom.

⁴ Prenosi ga Ibn-Hibban, br. 354, El-Bezzar, br. 990 i Et-Taberani u “El-Kebiru”, br. 11881, od Ibn Abbasa sa ispravnim senedom.

O ovom hadisu, sa njegove dvije predaje, mnogo je rečeno.

Hudrija: “Smatrali su da je bolje za onoga ko ima snage da posti, a za onoga ko osjeti da je slab da mrsi.”¹

Znaj brate, Allah te usmjerio na put upute i bogobožnosti, i poučio te vjeri, da ako post na putovanju predstavlja čovjeku poteškoću, on ne spada u dobročinstvo. Čak šta više, u ovom slučaju je ne postiti preče i draže, Allahu, subhanehu ve teala. Dokaz za ovo, od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, prenosi više ashaba: “Nije od dobročinstva post na putovanju.”²

Upozorenje: .

Neki ljudi pogrešno smatraju da je u ovom vremenu nepostiti na putu zabranjeno, pa prebacuju onima koji uzimaju ovu Allahovu olakšicu. Ili pak misle da je post preči zbog olakšanog putovanja, dobrih prijevoznih sredstava i njihove brojnosti. Međutim, mi im skrećemo pažnju na Allahove riječi: **و ما كان ربك نسيا**

“Gospodar tvoj ne zaboravlja.” (Merjem, 64)

Takođe, na Allahove riječi: **و الله يعلم و أنتم لا تعلمون**

“A Allah sve zna, a vi ne znate” (El-Bekare, 232), i na dio ajeta u kome je spomenuta olakšica nepostenja na putu:

---

¹ Prenosi Et-Tirmizi, br. 713 i El-Begavi, br. 1763, od Ebu-Seida El-Hudrija. Njegov sened je ispravan iako se u njemu nalazi El -Džurejri, jer je predaja Abdul-E’la od njega od najispravnijih predaja kao što kaže El-’Idžli i drugi.

² Prenosi ga Buhari, 4/161 i Muslim, br. 1115, od Džabira.

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ

“Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate.” (El-Bekare, 185)

Dakle, lahkoća i olakšica za musafira su stvari koju želi Allah, subhanehu ve teala, i jedan od ciljeva ovog Uzvišenog šerijata. Onaj koji je propisao ovu vjeru, Tvorac je vremena, prostora i čovjeka. Samim tim On je najbolji poznavalac čovjekovih potreba, onoga što ga čini boljim i što je dobro za njega. Allah, subhanehu ve teala, kaže:

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

“A kako i ne bi znao Onaj koji stvara, Onaj koji sve potanko zna, koji je o svemu obaviješten!” (El-Mulk, 14)

Navest ćemo ajet koji ukazuje na to da nema izmjene kada Allah, subhanehu ve teala, i Njegov poslanik, sallallahu alejhi ve selem, nešto propišu. Naprotiv, na nama je da zajedno sa pokornim vjernicima, koji se ne suprotstavljaju Allahu i Njegovom Poslaniku, ponavljamo:

سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

“Čujemo i pokoravamo se. Oprosti nam, Gospodaru naš. Tebi ćemo se vratiti.” (El-Bekare, 285)

2. Bolesnik

Allah, subhanehu ve teala, je dozvolio bolesniku da ne posti, iz milosti prema njemu i da bi mu olakšao. Bolest pri kojoj čovjek ne mora postiti, jeste ona prilikom koje post nanosi štetu ljudskom organizmu, povećava samu bolest ili utiče na sporije ozdravljenje. Allah najbolje zna.

3. Žena u hajzu i nifasu

Ulema se složila da ženi u hajzu i nifasu nije dozvoljen post. Stoga je na njima da ne poste i da propuštene dane naposte, a ako bi i postile u takvom stanju, taj post im ne bi bio primljen.

4. Starac i starica

Ibn-Abbas, r.a., je rekao: “Starac i starica koji nisu u stanju da poste, mogu da jedu, i dužni su da za svaki dan nahrane siromaha.”¹

---

¹ Prenosi ga Buhari, br. 4505.

Vidi takođe: “Šerhus-Sunne”, 6/316, “Fethul-Bari, 8/180, “Nejlul-evtar”, 4/315 i “Irvaul-galil”, 4/22-25.

Ibn-Munzir je u knjizi “El-Idžma’”, br. 129, naveo saglasnost (koncenzus) uleme po tom pitanju.

Ed-Darekutni, 2/207, prenosi i smatra ovu predaju vjerodostojnom, putem Mensura, od Mudžahida, da je Ibn-Abbas, r.a., proučio ajet:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

“Onima koji ga jedva podnose – otkup je da jednog siromaha nahrane”, a zatim je rekao: “To je starac koji nije u stanju da posti, pa on može jesti. Dužan je da za svaki dan nahrani siromaha u iznosu pola sa’a pšenice.”¹

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: “Ko doživi starost i ne bude u stanju da posti ramazan, treba za svaki dan izdvojiti mudd (pregršt) pšenice.”²

Od Enesa ibn Malika se prenosi da je, kada jedne godine nije bio u stanju da posti, napravio veliku posudu popare, a zatim je pozvao trideset siromaha koji su se od nje zasitili.³

5. Trudnica i dojilja

Od velike Allahove, subhanehu ve teala, milosti prema slabima je i to, da im je dao olakšicu tako što

---

¹ Vidi prethodnu opasku.

² Prenosi ga Ed-Darekutni, 2/208, a u njegovom senedu je Abdullah ibn Salih koji je slab ravija. Međutim, postoje drugi hadisi koji podižu stepen ovog hadisa.

³ Prenosi ga Ed-Darekutni, 2/208, i njegov sened je ispravan.

mogu da ne poste. U ovu kategoriju spadaju takođe trudnica i dojilja:

Od Enesa ibn Malika¹, se prenosi da je rekao: “Napali su nas konjanici Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, pa sam otišao do njega i našao ga kako jede. Rekao mi je: ‘Približi se i jedi!’ Odgovorio sam: ‘Ja postim.’ Pa mi je rekao: ‘Približi se da ti kažem nešto o postu: Uzvišeni Allah je skratio namaz musafira za polovinu, a oslobodio trudnicu i dojilju posta.’ Tako mi Allaha, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, ih je spomenuo obje ili jednu od njih, a koliko samo žalim što nisam okušao hranu Poslanika, sallallahu alejhi ve selem”².

---

¹ On je El-K’abijj, a ne Enes ibn Malik El-Ensari, sluga Poslanika, sallallahu alejhi ve selem. Ovaj čovjek je iz plemena Abdullaha ibn K’aba i stanovao je u Basri, a od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, prenosi samo jedan hadis, a to je ovaj.

Vidi: “El-Isabe”, 1/114-115, od Ibn-Hadžera i “Tedžrid esmaissahabe”, 1/31, od Zehebija, i uporedi to sa “Fejdul-Kadir”, 2/268, jer među njima postoje vrlo male razlike.

² Prenosi ga Et-Tirmizi, br. 715, En-Nesai, 4/180, Ebu-Davud, br. 2408 i Ibn-Madže, br. 1667. Sened ovog hadisa je dobar kako je rekao Et-Tirmizi.

IFTAR

1. Kada postač iftari?

Allah, subhanehu ve teala, kaže:

ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ

“Zatim upotpunite post do noći!”

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je ovo protumačio dolaskom noći i prestankom dana, te potpunim nestankom sunčevog diska. Prethodno smo naveli smjernice pomoću kojih musliman može biti siguran da slijedi put upute.

Allahov robe, ovo su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, pred tobom i ti si ih pročitao. Takođe su ti poznate njegovi postupci i postupci njegovih ashaba, da je Allah njima zadovoljan. Stoga, slijedite u potpunosti ono s čime je došao naš uzor, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem.

Prenose Abdur-Rezzak u “El-Musannefu”, 7591, sa ispravnim senedom, El-Hafiz u “El-Fethu”, 4/199 i El-Hejsemi u “Medžme’uz-zevaidu”, 3/154, od Amra ibn Mejmana El-Evdija, da je rekao: “Ashabi Muhammeda, sallallahu alejhi ve selem, su bili najbrži ljudi prilikom iftara, a najsporiji prilikom sehura.”

2. Požurivanje sa iftarom

Brate, tvoja dužnost je da iftariš kada zađe sunce, bez obzira na jarko rumenilo koje je još prisutno na horizontu. U tome se je slijeđenje sunneta tvoga Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, i razlikovanje od židova i kršćana, jer oni to odgađaju do određenog roka, do pojave zvijezda. Slijeđenjem puta Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, i njegovog sunneta, ističu se glavne crte ove naše vjere, te ponos na uputi koju posjedujemo i za koju želimo da se oko nje okupe ljudi i džinni.

Ovo nam pojašnjavaju slijedeći Poslanikovi, sallallahu alejhi ve selem, hadisi:

a) Požurivanje s iftarom donosi dobro (hajr):

Od Sehla ibn S'ada se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem rekao: "Ljudi će biti u dobru (hajru) dok budu požurivali s iftarom."¹

b) Požurivanje s iftarom je sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve selem.

Stoga, ako ummet bude požurivao s iftarom ostaće na sunnetu Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, i putu

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/173 i Muslim, br. 1093.

ispravnih prethodnika, i neće zalutati, Allahovom dozvolom, dok se toga budu čvrsto pridržavali, i dok budu odbacivali sve ono što ga mijenja.

Od Sehla ibn Sa'da, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Moj ummet će biti na mome sunnetu, sve dok ne budu čekali s iftarom izlazak zvijezda."¹

c) U požurivanju s iftarom je razlikovanje od onih koji su u zabludi i onih na koje se Allah rasrdio.

Dakle, ljudi su u hajru dok slijede put svoga Poslanika. sallallahu alejhi ve selem, i čuvaju njegov sunnet. Tako će islam ostati kao pobjednik, jasan, a oni koji mu se suprotstavljaju neće mu moći naškoditi. Tada će islamski ummet biti svjetiljka koja osvjetljuje najcrnje tmine, i uzor za kojim se povode ostali. Samo tako neće biti poslušni narodima istoka i zapada i povijati se za vjetrom kuda on bude puhao.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, rekao: "Ova vjera će biti jaka

---

¹ Prenosi ga Ibn-Hibban, br. 891, sa ispravnim senedom, a osnova ovog hadisa, kako je prethodno rečeno, je u Buharijinoj i Muslimovoj zbirci hadisa. Kažemo: "Šije Rafidijske su se izjednačili sa židovima i kršćanima u odlaganju iftara, do pojave zvijezda. Da nas Allah sačuva njihove zablude!

i jasna dok ljudi budu požurivali sa iftarom, jer židovi i kršćani odgađaju iftar.”¹

Vidjet ćemo da se iz hadisa se mogu izvući velike koristi i važne smjernice.

1. Ostanak ove vjere jakom, sa uzdignutom zastavom, uslovljen je time da ne slijedimo one koji su dobili Knjigu prije nas (ehli-kitabije). Ovo je poruka islamskom ummetu: da će biti u svakom dobru samo ako ostane različit od ostalih, inspirisan božanskim smjernicama, a ne priklonjen *istoku* niti *zapadu*, odbijajući da slijedi Kremlj ili Bijelu kuću, ili da se okreće prema Londonu. Ako ovako učini, ovaj ummet će ostati uzvišen i ponosan među ostalim narodima, i u njega će se upirati pogledi, a srca će njemu težiti. Međutim, ovo se neće desiti osim povratkom islamu kroz Kur'an i sunnet, vjerovanje i slijeđenje pravog puta.

2. Slijeđenje islama mora biti u potpunosti, u cjelini i u pojedinostima, shodno riječima Uzvišenog:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً

“O vjernici, udite u islam potpuno!” (El-Bekare, 208)

---

¹ Prenosi ga Ebu-Davud, 2/305 i Ibn-Hibban, 224, a njegov sened je dobar.

Shodno tome, podjela Islama na srž i ljusku predstavlja savremeno-džahilijetsku novotariju, čiji je cilj unošenje meteža u idejni život muslimana i njihovo zaokupljanje stvarima koje nemaju osnove u Allahovoj vjeri. Šta više, sve ovo vodi početke još od onih na koje se Allah, subhanehu ve teala, rasrdio, koji vjeruju u jedan dio Knjige a u drugi ne, i za koje nam je naređeno da se razlikujemo od njih u cjelini i u pojedinostima. Već si saznao rezultat razlikovanja od židova i kršćana, a to je ostanak ove vjere snažnom, jasnom i moćnom.

3. Neprekidno pozivanje u Allahovu vjeru i podsjećanje vjernika da su njene veze neraskidive. Veliki događaji koji se dešavaju islamskom ummetu nisu nas doveli do toga da pravimo razliku među Allahovim propisima, niti nas pozivaju da kažemo da su neki od njih važniji od drugih, podcjenjivajući neke od njih. Stoga, mi ne govorimo kao što to čine mnogi: "Ovo su nevažne, sporedne, i stvari u kojima postoji razilaženje, pa moramo da ih ostavimo po strani, a da svu svoju pažnju usmjerimo na razlog koji je doveo do razbijanja našeg saffa i našeg podvajanja!"

Evo brate, ti koji razborito pozivaš u Allahovu vjeru, sada si jasno saznao iz ovih hadisa, da je ostanak ove vjere u njenoj jačini, uslovljen požurivanjem sa iftarom, koji nastupa sa zalaskom sunčevog diska. Pa zar

se ne boje Allaha ljudi koji tvrde da je iftar odmah nakon zalaska Sunca fitnet, a poziv u oživljavanje ovog sunneta poziv u zabludu, neznanje i udaljavanje muslimana od njihove vjere. Zatim, da je to beskoristan poziv oko kojeg se muslimani ne mogu ujediniti, jer su to sporedne stvari i stvari koje vode razjedinjavanju. Ili da su one ljuska i ne predstavljaju srž vjere! Nema snage niti moći osim sa Allahom, subhanehu ve teala!

d) Iftar prije akšam namaza

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je iftario prije nego bi klanjao namaz¹, jer požurivanje sa iftarom spada u njegovu, sallallahu alejhi ve selem, praksu. Od Ebu-Derda'a, r.a., se prenosi da je rekao: "Tri stvari su praksa Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: požurivanje s iftarom, odlaganje sehura i stavljanje desne ruke po lijevoj u namazu."²

3. Čime iftari postač?

---

¹ Prenosi ga Ahmed, 3/146 i Ebu-Davud, br. 2356, od Enesa, sa ispravnim senedom.

² Prenosi ga Et-Taberani u "El-Kebiru", kao što se navodi u "El-Mudžme'u", 2/105, i kaže: "Hadis se navodi kao merfu' i kao mevkuf. Mevkuf predaja je ispravna, a što se tiče merfu' predaje, među ljudima tog seneda postoji čovjek čiju biografiju nisam našao ni kod koga." Kažemo: Mevkuf predaja, kao što je očito, takođe ima stáтус merfu' predaje.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je podsticao na iftarenje hurmama, a ako ih nebi imao onda vodom, što predstavlja vrhunac njegove pažnje prema ummetu, i njihovog savjetovanja.

Gospodar svjetova, koji je poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve selem, kao milost svjetovima, kaže:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

“Došao vam je Poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da pravim putem podete, a prema vjernicima je blag i milostiv.» (Et-Tevbe, 128)

Unošenje nečeg slatkog u prazan želudac je najpogodnije za njegovo prihvatanje i razmjenu hranljivih materija u organizmu, a pogotovo kod zdravog organizma, jer on time dobija snagu. Što se tiče vode; u tijelu prilikom posta dolazi do određene dehidracije, pa kada se ono ovlaži vodom upotpuni iskorištavanje hrane.

Hurme posjeduju bereket i određene osobine, kao i voda. Naročito pozitivno djeluju na srce i njegovo pročišćavanje, što znaju oni koji slijede ovaj put.

Od Enesa ibn Malika, r.a., se prenosi da je rekao: “Poslanik je iftario rutabom (svježe sočne hurme) prije namaza, pa ako njih nebi bilo onda običnim hurmama,

pa ako ni njih nebi bilo onda bi popio koji gutljaj vode.”¹

4. Šta kaže postač prilikom iftara?

Znaj brate, Allah uputio i nas i tebe ka slijeđenju Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve selem, sunneta, da posjeduješ dovu koja se prima, pa moli Allaha, subhanehu ve teala, čvrsto uvjeren da će ti se to ispuniti. Znaj da Allah ne uslišava dovu okorjelog, neposlušnog srca. Moli Ga kojom god hajr-dovom hoćeš, pa možda time postigneš dobro ovoga i onoga svijeta.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: ‘Tri dove su uslišane: dova postača, dova onoga kome je učinjena nepravda i dova putnika.’”²

Dova koja se odbija prilikom iftara, shodno hadisu Ebu-Hurejre, r.a., od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: “Trojici se ne odbija dova: postaču prilikom

---

¹ Prenosi ga Et-Tirmizi, 3/70, na dva načina, od Enesa, a njegov sened je ispravan.

² Prenosi ga El-Akajli, u “Ed-Du’afa”, 1/72 i Ebu Muslim El-Kedždži u njegovom “Džuz’u”, a putem njega i Ibn -Masi u “Džuz’ul-Ensari” (kaf 9/ba). Njegov sened bi bio ispravan da Jahja ibn E bu-Kesir nije prenio hadis sa ’an. Međutim, postoji hadis koji ga podupire, a on dolazi poslije njega.

iftara, pravednom vladaru i onome kome je učinjena nepravda.”¹

Od Abdullaha ibn Amra ibn El-Asa se prenosi da je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: ‘Zaista postač prilikom iftara ima dovu koja se ne odbija.’”²

Najbolja dova je ona koja se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, koju bi izgovarao prilikom iftara: “Zehebez-zamu vebtelletil-uruku ve sebetel-edžru inšaAllah.” (Nestala je žeđ i ovlažile su vene i potvrđena je nagrada, ako Bog da)³

5. Pozivanje postača na iftar

Brate, Allah te blagoslovio i uputio da činiš dobro i budeš bogobojazan, trudi se da pozoveš postača na iftar, jer u tome je velika nagrada i opšta korist. Poslanik, je rekao: “Ko pozove postača na iftar ima

---

¹ Prenosi ga Et-Tirmizi, br. 2528, Ibn-Madže, br. 1752 i Ibn Hibban br., 2407. U ovom hadisu je nepoznat Ebu-Mudille.

² Prenosi ga Ibn-Madže, 1/557, El-Hakim, 1/422, Ibn Es-Sunni, 128, i Et-Tajalisi, 299, na dva načina od njega. El-Busajri je rekao: “Ovo je ispravan sened sa pouzdanim prenosiocima.”

³ Prenosi ga Ebu-Davud, 2/306, El-Bejheki, 4/239, El-Hakim, 1/422, Ibn Es-Sunni, 128, En-Nesai u “Amelul-jevmi”, 269 i Ed-Darekutni, 2/185, koji je rekao: “Njegov sened je ispravan.” Mi takođe potvrđujemo to što je rekao.

nagradu kao on, a da to ne umanji ništa od nagrade postača.”¹

Dužnost muslimana postača, kada bude pozvan na iftar, jeste da se odazove, jer onaj koji se ne odazove na poziv nije poslušao Poslanika, Ebul-Kasima, sallallahu alejhi ve selem. Takođe, mora da bude čvrsto uvjeren da to ne umanjuje ništa od njegovih dobrih djela, niti od nagrade.

Pohvalno djelo za onoga koji je pozvan jeste, da nakon završetka s jelom uputi dovu za onoga koji ga je pozvao, u skladu s onim što se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem. Tih dova ima više, poput:

a) “Ekale teamekum el ebraru vessalet alejkum el melaiketu ve eftara indekum a saimun.”

«Neka vašu hranu jedu čestiti, neka meleci donose na vas salavat i neka kod vas iftare postači.”²

b) “Allahume atin men ata ameli veski men sekani.”

“Gospodaru moj, nahrani onog ko me je nahranio i napoji onoga ko me je napojio.”³

---

¹ Prenosi ga Ahmed, 4/114-115 i 116, 5/192, Et-Tirmizi, br. 804, Ibn-Madže, br. 1764 i Ibn-Hibban, br. 895, a Et-Tirmizi kaže da je vjerodostojan.

² Prenosi ga Ibn Ebu-Šejbe, 3/100, Ahmed, 3/118, En-Nesai u “Amelul-jevmi”, 268, Ibn Es-Sunni, 129 i Abdur-Rezzak, 4/311, na više načina od njega. Njegov sened je ispravan.

Upozorenje: Ono što neki dodaju ovom hadisu: “I neka vas Allah pomene kod onih koji su kod njega”, jeste dodatak koji nije utemeljen.

³ Prenosi ga Muslim, br. 2055, od El-Mikdada.

c) “Allahume-egfir lehum verhamhum ve barik fima rezaktehum.”

”Gospodaru moj, oprosti im i smiluj im se i daj im bereket u onome čime si ih opskrbio.”¹

RADNJE KOJE KVARE POST

Postoje mnoge radnje kojih postač mora da se kloni, jer ako ih učini u danima ramazana njegov post će biti pokvaren a njegovi grijesi uvećani. Od njih su:

1. Namjerno jedenje i pijenje

Allah, subhanehu ve teala, kaže:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ

“Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći!”

Iz ovoga se jasno vidi da je post ustezanje od jela i pića, pa ako postač nešto pojede ili popije njegov post je

---

¹ Prenosi ga Muslim, br. 2042, od Abdullaha ibn Busra.

pokvaren. Ovo je specificirano namjerom, jer ako postač to učini iz zaborava, greškom ili pod prisilom, onda mu post ostaje važeći. Navest ćemo slijedeće dokaze:

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: “Ako čovjek nešto pojede ili popije iz zaborava, neka upotpuni svoj post, pa zaista ga je to Allah nahranio i napojio.”¹

Takođe je rekao: “Allah oprašta mome ummetu pogrešku, zaborav i ono na što su prisiljeni.”²

2. Namjerno povraćanje

Onaj koga nadvlada povraćanje, post mu time nije pokvaren. Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: “Koga nadvlada povraćanje nije dužan da naposti (taj dan), a onaj ko namjerno povrati neka naposti.”³

3. Hajz i nifas

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/135 i Muslim, br. 1155.

² Prenosi ga Et-Tahavi u “Šerhu me’anil-asar”, 2/56, El-Hakim, 2/198, Ibn-Hazm u “El-Ihkam”, 5/149 i Ed-Darekutni, 4/171, na dva načina od El-Evza’ija, od Ata’a ibn Ebu-Rebbaha, od Ubejda ibn Umejra, od Ibn-Abbasa. Njegov sened je ispravan.

³ Prenosi ga Ebu-Davud, 2/310, Et-Tirmizi, 3/79, Ibn-Madže, 1/536 i Ahmed, 2/498, putem Hišama ibn Hassana, od Muhammeda ibn Sirina, od Ebu-Hurejre. Njegov sened je ispravan, kako kaže Šejhul-islam u “Hakikatus-sijami”, str. 14.

Ako se kod žene pojavi hajz ili nifas u dijelu dana, svejedno na njegovom početku ili kraju, ona će prekinuti post i taj dan napostiti, a ako bi i ispostila taj dan ne bi joj to bilo primljeno.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je upitao: “Zar nije tačno da žena u stanju hajza ne klanja i ne posti?” ‘Da’, odgovorile su. On je rekao: ‘Zbog toga je njena vjera umanjena.’” U drugoj predaji: “Žena ima period kada ne klanja, i kada ne posti u ramazanu, i to predstavlja manjkavost njene vjere.”¹

Obavezu napoštaavanja izgubljenih dana imamo u hadisu od Mu’aze koja kaže: “Pitala sam Aišu: ‘Šta je sa ženom koja ima hajd, napašta post a ne naklanjava namaze?’ Aiša je upita: ‘Jesi li ti harurijka?’² ‘Nisam’, odgovorila sam, ‘ja samo pitam.’ Ona joj odgovori: ‘Nama se dešavalo isto, pa nam je naređeno da

---

¹ Prenosi ga Muslim, br. 79 i 80, od Ibn-Omera i od Ebu-Hurejre.

² Haruri: ovo ime se odnosi na Harura’, mjesto dvije milje udaljeno od Kufe. Za onoga ko je prihvatio mišljenje Haridžija kaže se *haruri*, jer je prva skupina iz pomenute sekte koji su izašli protiv Alije, r.a., iz navedenog mjesta, pa se pripisuju tom mjestu. Ovo su riječi El -Hafiza u “Fethul-Bari”, 4/424. Vidi i “El-Lubab”, 1/359, od Ibnul-Esira.

Ovi Harurijuni obavezuju ženu, koja je u hajzu, da kada joj hajz prestane naklanja sve namaze koje je propustila u periodu hajza. Stoga se Aiša uplašila da nije Mu’aza primila ovo pitanje o d Haridžija, koji su svojim mišljenjima, po običaju oponirali sunnetu. Sličnih njima je u ovome našem vremenu mnogo!

Vidi poglavlje “Et-Tevsik anillahi ve resulihi” u disertaciji “Dirasat menhedžijje fil-akidetis-selefijje”, od autora Selima El-Hilalija.

napostimo, a nije nam naređeno da naklanjamo namaze.””¹

4. Hranljive injekcije

One predstavljaju unošenje nekih hranljivih tvari u crijeva, s ciljem prehrane nekih bolesnika. Ova injekcija vrsta kvari post jer predstavlja unošenje hrane u organizam.² Ako injekcije ne stižu u crijeva nego u krv, one takođe kvare post, jer su one zamjena za hranu i piće. Mnogi bolesnici sa dugotrajnom odsutnosti svijesti hrane se uz pomoć ovakvih injekcija, kao što su glukoza i selen.

Takođe, materije koje uzimaju neki asmatici kvare post.

5. Spolni odnos

Eš-Ševkani u djelu *Ed-Diraril-mudijje*», 2/22, kaže: “Nema razilaženja u tome: da spolni odnos kvari post ako se desi namjerno, ali ako se desi iz zaborava, neki učenjaci to vežu za propis onoga ko je pojeo nešto ili popio iz zaborava.”

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/329 i Muslim, br. 335.

² Vidi: “Hakikatis-sijam”, str. 55, od šejhul-islama Ibn-Tejmijje.

Ibnul-Kajjim u djelu “Zadul-me’ad”, 2/60, kaže: “Kur’an ukazuje na to da polni odnos kvari post kao hrana i piće, i u tome nema rezilaženja.”

Dokaz za to iz Allahove Knjige je:

فَالْآنَ بَاشِرُوهُمْ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ

“Zato se sada sastajte s njima (ženama), u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio”, čime je Allah, subhanehu ve teala, dozvolio polni odnos. Iz ovoga se može zaključiti da je post ustezanje od jela, pića i polnog općenja. Stoga, ko pokvari post spolnim odnosom, dužan je da taj dan naposti i da za to izvrši kefaret (otkup). Dokaz za to je hadis koji prenosi Ebu-Hurejre, r.a., od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: “Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, je došao čovjek i rekao mu: ‘Božiji Poslaniče, propao sam.’ Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, ga upita: ‘A šta te je dovelo do toga?’ On odgovori: ‘Imao sam odnos sa ženom u ramazanu.’ Poslanik ga upita: ‘Da li možeš da oslobodiš roba?’ ‘Ne’, odgovori on. Poslanik ponovo upita: ‘Da li možeš da postiš dva mjeseca neprekidno?’ ‘Ne’, odgovori mu on. ‘A da li možeš da nahraniš šezdeset siromaha?’ ‘Ne’, odgovori. Poslanik mu reče: ‘Sjedi!’, pa on to i učini. Potom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, bijaše donesena korpa u kojoj su bile hurme i reče mu: ‘Podjeli ovo kao sadaku!’ Pa on reče: ‘Između dva medinska kamenjara nema niko siromašniji od moje

porodice.' Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, se tako nasmija da su mu se ukazali očnjaci, a onda reče: 'Uzmi ovo i nahrani svoju porodicu!'"¹

NAPOŠTAVANJE

Znaj brate, Allah i nas i tebe podučio vjeri, da napoštavanje propuštenih dana ramazana nije obavezno odmah, nego postepeno i sa odgađanjem, shodno onome što se navodi od Aiše, da je Allah njome zadovoljan: "Ostajali bi mi neispošteni dani iz ramazana, pa ih nisam bila u stanju napostiti sve do mjeseca š'abana."²

Ibn-Hadžer je u "El-Fethu", 4/191 rekao: "Hadis ukazuje na dozvolu neograničenog odgađanja napoštavanja ramazana, svejedno imao neki razlog za to ili ne."

Međutim, sasvim je poznato da nepožurivanje sa de naposte propušteni dani spada u odgađanje, što

---

¹ Ovaj hadis je potvrđen mnogim, tekstualno različitim, predajama: Buharija, 11/516, Muslim, br. 1111, Et-Tirmizi, br. 724, El-Begavi, 6/288, Ebu Davud, br. 2390, Ed-Darimi, 2/11, Ibn-Madže, br. 1671, Ibn Ebu-Šejbe, 2/183-184, Ibn-Huzejme, 3/216, Ibnul-Džarud, br. 139, Šafija, br. 299, Malik, 1/297, i Abdur-Rezzak, 4/196. Neki ga navode kao mursel hadis, a većina ga navodi spojenog seneda, do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem.

Kod nekih od njih se navodi vjerodostojan dodatak hadisa: "Naposti dan umjesto njega." El-Hafiz Ibn-Hadžer smatra ovaj dodatak vjerodostojnim, kako je naveo u "El-Fethu", 11/516.

² Prenosi ga Buhari, 4/166 i Muslim, br. 1 146.

podpada pod opšte dokaze koji upućuju na požurivanje s dobrim djelima, i na njihovo neodlaganje. Dokaz za ovo je iz Kur'ana: وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ “I požurite da zaslužite oprost Gospodara svoga.” (Ali Imran, 133)

Takođe, Allah, subhanehu ve teala, kaže:

أُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ

“Oni hitaju da čine dobra djela, i radi njih druge preteču”. (El-Mu'minun, 61)

Kod napoštaivanja nije potrebna uzastopnost, u želji da se ti dani izjednače sa postom, zbog Allahovih riječi:

فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

“Neka isti broj drugih dana naposti.” (El-Bekare, 185)

Ibn-Abbas je rekao: “Nema smetnje da to budu odvojeni dani.”¹

Ebu-Hurejre je rekao: “Ako želi može napoštaivati po jedan dan, a između njih mrsiti.”²

Što se tiče onoga što prenose: El-Bejheki, 4/259, i Ed-Darekutni, 2/191-192, putem Abdurrahmana ibn Ibrahima, od El-Ala'a ibn Abdurrahmana, od njegovog oca, od Ebu-Hurejre koji ga pripisuje Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem: “Ko bude dužan da naposti

---

¹ Buharija ga navodi kao mu'allek, 4/189, a spojenog seneda ga prenose Abdur-Rezzak, Ed-Darekutni i Ibn Ebu-Šejbe, sa ispravnim senedom.

² Vidi: “Irvaul-galil”, 4/95.

dane iz ramazana, neka to učini neprekidno, i neka ih ne razdvaja.” Ovaj hadis je da’if (slab).

Ed-Darekutni je rekao: “Abdurrahman ibn Ibrahim je slab prenosilac, a riječi su El-Bejhekija: “Slabim su ga ocijenili Ibn-Me’in, En-Nesai i Ed-Darekutni.

Ibn-Hadžer je u “Telhisul-habir”, 2/206 naveo da je Ibn Ebu-Hatim negirao ovaj isti hadis od Abdurrahmana.

Pojedinosti oko ocjene ovog hadisa slabim, iznio je El-Albani u “El-Irvau”, br. 943, a što se tiče onoga što je napisao u “Silsiletul-ehadisid-da’ife”, iz čega se može zaključiti da ga ocjenjuje ako hasen (dobar) hadis, on je odustao od te ocjene.¹

Ukratko, ono što mi znamo jeste to: da nema nijedan vjerodostojan hadis, niti o razdvajanju dana niti o neprekidnom napoštavanju, a koji seže do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem. Stoga je najprikladnije i najlakše da se oba načina smatraju dozvoljenim, što je bilo i mišljenje Imama Ahmeda ibn Hanbela. Ebu-Davud je u svojim “Mesailu”, str. 95, rekao: “Čuo sam Ahmeda kada je upitan o napoštavanju ramazana, pa je odgovorio: “Ako želi napostiće dane odvojeno, a ako hoće jedan iza drugog”, a Allah najbolje zna.

Dakle, dozvola napoštavanja s prekidima ne negira dozvolu napaštavanja dana jednoga iza drugog.

---

¹ Ovdje dodajemo, da smo potražili usmeno od šejha Albanija da nam to pojasni, pa nam je rekao slično onome što smo ovdje iznijeli.

3. Ulema je složna da onome ko umre, a ima propuštenih namaza, njegov naslijednik neće naklanjati za njega, niti bilo ko drugi. Takođe neće niko napoštavati za onoga koji nije bio u stanju da isposti propuštene dane, dok je još bio u životu – nego će za svaki dan nahraniti siromaha, kao što je to uradio Enes, r.a., u predaji koju smo naveli ranije.

Međutim, ko umre a zavjetovao se da će postiti, za njega će napostiti njegov naslijednik, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: “Ko umre a dužan je post, za njega će napostiti njegov naslijednik.”¹

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao: “Neki čovjek je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, i rekao: ‘Božiji poslaniče, majka mi je umrla, a dužna je mjesec dana posta, pa hoću li ja napostiti za nju?’ Rekao je: ‘Da, jer dug prema Allahu je najpreči da se izmiri.’”²

Ovi hadisi jasno ukazuju na propis napoštaivanja naslijednika, za njegovog mrtvog. Važi za sve vrste posta, a ovo mišljenje zastupa dio šafijske uleme i Ibn-Hazm, 7/ 2,8.

Međutim, ovi hadisi spadaju u ograničeno opšte hadise, i prema tome, naslijednik neće posti za umrlog osim zavjetnog posta. Ovo je mišljenje Imama Ahmeda, kao što se navodi u “Mesa’ilul-Imam Ahmed”, po predaji Ebu-Davuda, str. 96, koji kaže: “Čuo sam Ahmeda ibn Hanbela kako kaže: “Za mrtvog se ne posti

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/168 i Muslim, br. 1147.

² Prenosi ga Buhari, 4/169 i Muslim, br. 1148.

osim zavjetni post.' Ebu Davud je rekao: 'Upitao sam Ahmeda: 'A ramazanski post?' Odgovorio je: 'Za njega će se nahraniti (siromasi).''

Ovo je ono čemu naginje duša i srce i što podupire ispravno shvatanje dokaza. Zato što predstavlja rad po svim hadisima, bez odbacivanja ijednog od njih, uz pomoć njihovog ispravnog razumijevanja, a naročito prvog od njih. Tako Aiša, r.a., nije shvatila opšte značenje ovih hadisa, u vezi ramazanskog posta i ostalih vrsta posta, nego je odabrala da se nahrane siromasi, što se vidi po predaji čiji je ona prenosilac. Dokaz za to je ono što prenosi Amra, koja je nakon smrti svoje majke, kojoj je ostalo neispoštenih ramazanskih dana, upitala Aišu: "Hoću li ja napostiti za nju?" Aiša joj je odgovorila: 'Ne, nego daj sadaku za nju, za svaki propušteni dan pola sa'a, za svakog siromaha." Ovu predaju bilježi Et-Tahavi u "Muškilul-Asar", 3/142 i Ibn Hazm u "El-Muhalla", 7/4, kome pripadaju i riječi navedene predaje, sa ispravnim senedom.

Potvrđeno je pravilo, da prenosilac hadisa najbolje shvata značenja predaje koju prenosi, pa je tako Ibn-Abbas, r.a., rekao slijedeće: "Ako se razboli čovjek u ramazanu i umre, a ne isposti ramazan, za njega će se nahraniti siromasi, a neće se za njega napoštavati. Ali, ako se on zavjetovao na post, za njega će napostiti njegov naslijednik."Prenosi ga Ebu-Davud sa ispravnim senedom, i Ibn Hazm u "El-Muhalla", 7/7 i za svoj sened kaže da je ispravan.

Poznato nam je da je Ibn-Abbas, r.a., prenosilac drugog hadisa, a posebno je važno da je on i prenosilac hadisa koji sadrži tekst o tome da nasljednik napoštava za mejjita zavjetni post. S'ad ibn Ubade je zatražio mišljenje Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, rekavši mu: "Moja majka je umrla, a ostao joj je zavjetni post." On mu reče: 'Naposti za nju!'" Hadis prenose Buharija, Muslim i drugi.

Ovakvo pojašnjenje je u skladu sa propisima šerijata i njegovim temeljima, kao što je objasnio Ibnul-Kajjim u "I'lamil-muvekk'ine", što je još bolje učinio u "Tehzibu Suneni Ebi-Davud", 3/279-282.

4. Ko umre a ostao mu je zavjetni post, dozvoljeno je da za njega naposti grupa ljudi, onoliko dana koji su mu ostali. Hasan je rekao: "Kada bi za njega postilo trideset ljudi, svaki od njih jedan dan, bilo bi ispravno."¹ Što se tiče hranjenja siromaha – kada bi naslijednik sabrao grupu siromaha shodno broju dana koje je mejjit ostao dužan i zasitio ih, to bi bilo ispravno. Ovako je učinio Enes ibn Malik, r.ā.

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/112, kao mu'allek, a spojenog seneda ga navodi Ed-Darekutni u "Kitabul-mudebbedž", čiji sened El-Albani u "Muhtesaru Sahihil-Buhari", 1/58, ocjenjuje ispravnim. Vidi i "Taglikut-ta'lik", 3/189.

Upozorenje: U nekim izvorima iskrivljeno je ime knjige "Kitabul-mudebbedž" u "Ki tabuz-zebh".

KEFFARET (KAZNA)

Naveli smo hadis od Ebu-Hurejra, čovjeka koji je imao odnos sa svojom ženom u danu ramazana, u kojem se navodi da je dužan da naposti taj dan i da da kaznu (kefaret), a ona je: da oslobodi roba, a ako nije to u stanju onda da posti dva mjeseca uzastopno, pa ako ni to ne može, onda da nahrani šezdeset siromaha.

Rečeno je da je keffaret za spolni odnos po želji (da izabere koju hoće od tri navedene stvari), a ne po redoslijedu kako su navedene. Međutim, brojniji su oni koji smatraju da je redoslijed obavezan i njihove predaje su odabranije, jer ih je veći broj i imaju veće saznanje. Svi su složni u vezi s ovim predajama, da je post bio pokvaren spolnim odnosom, što to nije stvar sa drugim predajama. Stoga je onaj koji zna, posjednik argumenta u odnosu na onoga koji to ne zna. Smatranje obaveznim redoslijed je takođe i sigurnije, jer se njime ostvaruje željeni cilj, svejedno da li uzeli u obzir odabir ili ne, dok u drugom načinu to nije slučaj.

Ko bude obavezan na keffaret, ali nije u stanju da oslobodi roba, posti dva mjeseca uzastopno ili nahrani siromahe, ta obaveza spada sa njega, jer nema dužnosti ako ne postoji mogućnost da se ona izvrši. Allah, subhanehu ve teala, je rekao:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

“Allah nikog ne opterećuje preko njegove mogućnosti.” (El-Bekare, 286).

Takođe, dokaz za to je postupak Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, koji je oslobodio čovjeka dužnosti izvršavanja kazne, kada ga je obavijestio o svome siromaštvu, i još mu dao i korpu hurmi da njima nahrani svoju porodicu.

Žena nije obavezna na keffaret, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, kada je obaviješten šta se desilo između čovjeka i žene, odredio keffaret samo za čovjeka, a Allah najbolje zna.

FIDJA (OTKUP ZA POST)

Ako se noseća žena ili dojilja boji da će post naškoditi njima i njihovoj djeci, mogu da ne poste i da za svaki dan nahrane siromaha. Dokaz za ovo nalazimo u Allahovoj, subhanehu ve teala, Knjizi:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

“Onima koji ga jedva podnose – otkup je da jednog siromaha nahrane.”

Ovaj ajet je ograničen na starca i staricu, na bolesnika koji nema nade u ozdravljenje, te na noseću ženu i dojilju, ako se boje za sebe ili svoje dijete, kao što

će doći objašnjenje o tome od Ibn-Abbasa, r.a., i Ibn-Omera, r.a.

2. Brate po vjerovanju, saznao si prije da je ovaj ajet derogiran hadisom Abdullaha ibn Omera, r.a., i Seleme ibn El-Ekve'a, r.a., a evo, od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da on nije derogiran i da se odnosi na starca i staricu koji nisu u stanju da poste, te da oni trebaju za svaki dan nahraniti siromaha.¹

Može pomisliti da Ibn-Abbas ovdje stoji nasuprot mišljenju većine ashaba, ili da je u kontradikciji. Posebno kada se sazna da je on sam priznao derogaciju ovog ajeta u drugoj predaji: "Starcu i starici koji su u stanju da poste data je olakšica da ako hoće ne poste, i da za svaki dan nahrane siromaha, i nisu dužni da to naposte!"

To je derogirano ajetom:

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

"Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede!" Potvrđeno je da starac i starica, ako nisu u stanju da poste, te trudnica i dojilja, koje se boje da će im post naškoditi, mogu da ne poste, a da za svaki dan nahrane siromaha.²

---

¹ Prenosi ga Buharija, 8/135.

² Prenose Ibnul-Džarud, br. 389, El-Bejheki, 4/230 i Ebu Davud, br. 2318. Njegov sened je ispravan.

Kada su neki vidjeli predhodnu predaju, koja se navodi u Buharijinom “Sahihu”, “Kitabut-tefsir”, koja jasno ukazuje na negiranje da je ovaj ajet dokinut, pomislili su da se Ibn-Abbas, r.a., svojim mišljenjem suprotstavio većini ashaba. Kada su još vidjeli i predaju iz koje se shvata da Ibn-Abbas, r.a., smatra da je ovaj ajet derogiran, onda su rekli da je on í u kontradikciji sa samim sobom!

Istina u koju nema sumnje jeste da je ovaj ajet derogiran, ali na način na koji su predhodni učenjaci tumačili derogiranje. Naši predhodnici su nazivali derogiranjem odstupanje od opšteg, neograničenog, očiglednog i drugih značenja, putem specifikacije, ograničavanja, ili shvatanjem neograničenog kao ograničenog, njegovim tumačenjem i objašnjavanjem. Tako su čak i izuzimanje, uslovljavanje i opisivanje, smatrali derogiranjem, jer je to sadržavalo derogiranje onoga na što ukazuje vanjsko značenje, te objašnjenje željenog teksta. Tako je derogiranje, njihovim žargonom, objašnjenje značenja ne riječima teksta, nego stvarima koje su izvan njega.¹

Poznato je, da će onaj ko pogleda njihove tekstove, naići na mnogobrojne primjere ove vrste, i otkloniti nedoumice koje proističu iz shvatanja njihovih riječi u duhu kasnije, nove terminologije, koja sadrži

---

¹ Vidi u vezi s ovim: “I’lamul-muvekki’ine”, 1/35, od Ibnul-Kajjima i “El-Muvafekat”, 3/118, od Eš-Šatibija.

pravilo, da se stariji šerijatski propis dokida novijim šerijatskim dokazom, u odnosu na one koji su obavezani šerijatom.

Ovo mišljenje pojačava to da je ajet uopšten i da se odnosi svakog ko je obavezan ispunjavati šerijatske propise, te obuhvata onog ko je u stanju da posti i onog ko nije. Dokaz za to iz sunneta je predaja koju navodi Imam Muslim od Seleme ibn El-Ekve'a, r.a., da je rekao: "Za vrijeme ramazana, u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, postio je ko je htio, a ko nije postio davao je otkup za post, nahranivši siromahe, sve dok nije objavljen ajet:

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

'Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede!'"

Možda je ono što ovdje dovodi do nedoumice, ono što je došlo u hadisu Ibn-Abbasa, r.a., u kome se jasno navodi derogiranje ajeta – da je ta olakšica bila za starca i staricu koji su u stanju da poste. Nesporazum je nastao iz razloga što su propisi pomenuti radi opojašnjenja, koje nije zažilo samo za njih dvoje. Dokaz za ovo shvatanje jeste sam ovaj hadis. Ako je olakšica bila za starca i staricu, a zatim je dokinuta, pa je opet ostala za drugog starca i staricu, kakav onda smisao ima ova olakšica, koja u isto vrijeme i potvrđuje i negira? Osim

ako nisu pomenuti radi pojašnjenja, a ne radi ograničavanja propisa samo na njih?

Kada je ovo pojašnjeno trebamo zapamtiti da je ovaj ajet derogiran u vezi s onima koji su u stanju da poste, a ostao je da važi za one koji to nisu u stanju. Prvi propis je dokinut Kur'anom, a drugi propis je potvrđen dokazom iz sunneta, i neće biti derogiran do Sudnjeg dana.

Ovo mišljenje podržava i pojačava ono što je rekao Ibn-Abbas, r.a., u predaji u kojoj se navodi derogiranje ajeta: "A potvrđeno je da starac i starica, ako nisu u stanju da poste, te trudnica i dojilja, koji se boje da će im post naškoditi, mogu da ne poste, a da za svaki dan nahrane siromaha."

Ovo još očitije pojašnjava hadis Mu'aza ibn Džebela. r.a., koji je rekao: "Što se tiče posta, Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je, kada je došao u Medinu, počeo da posti tri dana od svakog mjeseca i dan Ašure. Zatim je Allah, subhanehu ve teala, naredio post objavljujući ajet: .... **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ** .... "O vjernici! Propisuje vam se post..." Zatim je Allah, subhanehu ve teala, objavio drugi ajet:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْءَانُ...

'U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana...", čime je potvrdio naredbu posta za onoga ko je kod kuće i zdrav je, a dao olakšicu za bolesnika i

putnika, te utvrdio da starac koji nije u stanju da posti, može umjesto posta nahraniti siromaha...”¹

Ova dva hadisa jasno objašnjavaju da je ovaj ajet dokinut - što se tiče onoga koji je u stanju da posti, ali ne i za onoga koji to nije u stanju, tj. ajet je ograničen.

Stoga, Ibn-Abbas, r.a., nije u kontradikciji sa ashabima, i njegov hadis se podudara sa hadisima Abdullaha ibn Omera i Seleme ibn El-Ekve’a. Takođe, on nije u kontradikciji sa samim sobom, jer njegove riječi: “Nije dokinut”, pojašnjavaju njegove druge riječi: “Ajet je dokinut”, tj. ajet je ograničen, čime se obznanilo da dokidanje, po shvatanju ashaba, odgovara sužavanju i ograničavanju po shvatanju savremenih usulista, i to je stvar na koju je ukazao Eš-Šatibi u svome “Tefsiru.”²

Brate, možda misliš da su riječi koje su potvrđene od Ibn-Abbasa, r.a., i Mu’aza, r.a., samo mišljenje, pokušaj rješavanja šerijatskog pitanja (idžtihad) i vijest od njih, te da to nije na razini hadisa koji doseže do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, koji specificira ono što je u Kur’anu uopšteno, ograničava ono što je u njemu neograničeno i tumači ono što je u njemu sažeto. Odgovor na to je:

---

¹ Prenose ga Ebu-Davud, u svome “Sunenu”, br. 507, El-Bejheki u svome “Sunenu”, 4/200 i Ahmed u “Musnedu”, 5/246-247. Njegov sened je ispravan.

² On se zove: “El-Džami’u li ahkamil-Kur’an”, 2/288.

a) Ova dva hadisa smatraju se kao da dosežu do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, i u tome su složni oni koji poznaju nauku o hadisu. Stoga, nije dozvoljeno vjerniku koji voli Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, da se suprotstavlja radu po ova dva hadisa. Oni su potvrđeni od njega, jer su došli kao pojašnjenje koje se veže za uzrok objave ajeta. Tj.: “Ova dvojica ashaba, koji su bili svjedoci objave ajeta, obavještavaju da je taj ajet iz Kur’ana objavljen radi toga i toga, te je stoga ovaj hadis, bez ikakve sumnje, spojen.”¹

b) Ibn Abbas, r.a., je izrekao ovaj propis za dojilju i trudnicu, pa odakle mu on? Nema sumnje da je on iz sunneta, a pogotovo što u tome nije sam, nego to isto potvrđuje i Abdullah ibn Omer koji prenosi da je ovaj ajet dokinut.

Prenosi se od Malika a on od Nafi’a, da je Ibn Omer upitan o trudnici koja se boji za svoje dijete, pa je rekao: “Neće postiti, nego će za svaki dan nahraniti siromaha u iznosu jednog mudda (pregršta) pšenice.”²

Ed-Darekutni navodi predaju od Ibn-Omera, 1/207, za koju kaže da je vjerodostojna, gdje on kaže: “Trudnica i dojilja ne poste i ne napoštavaju.»

---

¹ Vidi: “Tedribur-ravi”, 1/192-193, od Es-Sujutija i “Ulumul-hadis” od Ibn Es-Salaha, str. 24.

² Prenosi ga El-Bejheki u svome “Sunenu”, 4/230, putem Imama Šafije. Njegov sened je ispravan.

Navodi ga takode drugim putem: «Njegova žena, koja je bila trudna, upitala ga je o tome, pa je odgovorio: 'Jedi i nahrani za svaki dan siromaha, a nisi dužna to napostiti!'» Njegov sened je dobar.

Takode, trećim putem od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je njegova kćerka bila je udata za čovjeka kurejšiju, a bila je trudna, pa je ožednila u ramazanu, a on joj je naredio da iftari i da za svaki dan nahrani siromaha.

c) Nema niko od ashaba da je proturječio Ibn-Abbasu.¹

6. Ovdje se pojašnjava značenje ostavljanja posta od strane trudnice i dojilje, koje se navodi u hadisu Enesa ibn Malika El-K'abija koji je prethodio, te da je to ograničeno (uvjetovano) na slučaj kada strahuje za sebe i svoje dijete i da je dužna otkup bez napošćavanja. Ed-Darekutni navodi predaju od Ibn-Abbasa, r.a., 1/207, sa senedom za koji kaže da je ispravan, da je on vidio svoju ženu trudnu ili kako doji, pa joj je rekao: "Ti si od onih koji nisu u stanju da poste, i na tebi je da daš otkup a nisi dužna da napostiš."

7. Ko tvrdi da je slučaj oslobađanja trudnice i dojilje posta, isti kao i slučaj sa musafirom, iz čega proizilazi da su dužne da naposte propušteno, njegova tvrdnja je odbačena. Kur'an je pojasnio neobaveznost posta za musafira:

---

¹ Kako je naveo Ibn-Kudame u "El-Mugni", 3/21.

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

“A onome od vas koji bude bolestan ili na putu – isti broj drugih dana. “

Takođe je pojasnio neobaveznost posta za one koji to nisu u stanju:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

"Onima koji ga jedva podnose – otkup je da jednog siromaha nahrane."

Tako je postalo jasno da su trudnica i dojilja obuhvaćene ovim ajetom.

LEJLETUL-KADR

Njena vrijednost je ogromna jer je ona posvjedočila objavu Kur'ana, koji onoga ko ga prihvati, vodi putevima moći i ugleda, i podiže ga na vrhunac slave i vječnosti. Islamski ummet, koji u stopu slijedi sunnet svoga Poslanika, salallahu alejhi ve selem, ne podiže zastave niti oružje radi ove noći, nego se takmiči da je provede vjerujući i tražeći nagradu kod Allaha, subhanehu ve teala.

Zato ti brate ovdje donosimo kur'anske ajete i vjerodostojne hadise, koji su navedeni u vezi ove noći:

1. Vrijednost ove noći

Dovoljna je vrijednosti ove noći to što je ona vrijednija od hiljadu mjeseci.

Allah, su je rekao:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (1) وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (2) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (3) تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ (4) سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (5)

“Mi smo ga počeli objavljivati u noći Kadr – a šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr je boja od hiljadu mjeseci – meleki i Džibril, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake, sigurnost je u njoj sve dok zora ne svane.” (El-Kadr, 1-5)

U ovoj noći se rješava svaki mudri posao. Allah, subhanehu ve teala je rekao:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ (3) فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ (4) أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ (5) رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (6)

“Mi smo počeli da je u Blagoslovljenoj noći objavljujemo - i Mi, doista, opominjemo – u kojoj se svaki mudri posao riješi po zapovijedi Našoj! Mi smo,

zaista, slali poslanike kao milost Gospodara tvoga – On, uistinu, sve čuje i sve zna”. (Ed-Duhan, 3-6)

2. Njeno vrijeme

Od Poslanika, salallahu alejhi ve selem, se navodi da je ona dvadeset i prva, dvadeset i treća, dvadeset i peta, dvadeset i sedma, dvadeset i deveta, i posljednja noć ramazana.¹

Šafija, da mu se Allah smiluje, je rekao: “Ja mislim, što se ovoga tiče, a Allah najbolje zna, da je Poslanik, salallahu alejhi ve selem, odgovarao na način na koji je bio pitan. Pa kada bi bio upitan: ‘Hoćemo li tražiti lejletul-kadr u toj noći?’, on bi odgovarao: Tražite je u toj noći!’”²

Najodabranije mišljenje jeste, da je ona u neparim noćima, zadnjih deset dana ramazana, a na to upućuje hadis Aiše, r.a., koja je rekla: “Božiji poslanik, salallahu alejhi ve selem, bi se zadnjih deset dana ramazana povlačio i posvećivao ibadetu. Govorio je: ‘Tražite lejletul-kadr u neparim noćima posljednjih deset dana ramazana.’”³

---

¹ Mišljenja navedena o njoj su različita, a Imam El-Iraki je napisao odvojeno djelo koju je nazvao “Šerhus-sadr bi zikri lejletil-kadr”, u kojoj je obuhvatio sva mišljenja učenjaka oko ove noći, pa je možeš pogledati.

² Ovo je od njega prenio El-Begavi u “Šerhus-Sunne”, 6/388.

³ Prenosi ga Buhari, 4/225 i Muslim, br. 1169.

Pa ako čovjek bude slab ili to ne bude u stanju, neka ne dozvoli da bude pobijeden u sedam posljednjih dana, shodno onome što je navedeno od Ibn-Omera, r.a., koji je rekao: "Poslanik, salallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Tražite ovu noć u posljednjih deset dana, pa ako neko od vas bude slab ili spriječen, neka ne dozvoli da bude pobijeden u sedam preostalih dana.'"¹ Ovo pojašnjavaju riječi Poslanika, salallahu alejhi ve selem: "Vidim da su se vaši snovi poklopili (podudarili), pa ko je bude tražio neka je traži u posljednjih sedam dana!"²

Poznato je iz sunneta, da je znanje o ovoj noći uzdignuto jer su se ljudi oko nje posvađali. Tako se od Ubade ibn Samita, r.a., prenosi da je rekao: "Poslanik, salallahu alejhi ve selem, je izašao u noći Kadr a dvojica muslimana se posvađашe, pa je rekao: 'Ja sam izašao da vas obavijestim o noći Kadr, pa se posvađашe taj i taj, te je znanje o njoj uzdignuto. Možda je to dobro za vas, pa je potražite u devetoj, sedmoj i petoj (misli se na posljednje tri neparne noći).'"³

Upozorenje:

Postoje hadisi koji ukazuju da je ona u deset posljednjih dana, i drugi hadisi u kojima se spominje da je ona u neparnim noćima posljednjih deset dana. Prvi

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/221 i Muslim, br. 1165.

² Vidi prošle izvore.

³ Prenosi ga Buhari, 4/232.

imaju status opšte pravne norme a drugi specifične. Ono što je specifično ima prednost nad opštim. Takođe, postoje hadisi koji ukazuju na to da je ona u sedam poslijednjih dana, ali je ovo ograničeno (uvjetovano) spriječenošću i slabošću. Stoga, nema nedoumice oko ovih hadisa. Oni su podudarni a ne različiti, i slažu se a ne razilaze se.

Zaključak je, da musliman treba da traži noć Kadr u neparnim noćima zadnjih deset dana ramazana; dvadeset i prvoj, dvadeset i trećoj, dvadeset i petoj, dvadeset i sedmoj i dvadeset i devetoj. Ako bude slab ili spriječen da je traži u neparnim noćima zadnjih deset dana, neka je traži u neparnim noćima zadnjih sedam dana: dvadeset i petoj, dvadeset i sedmoj i dvadeset i devetoj. Allah najbolje zna.

Kako musliman treba da provede Lejletul-kadr?

Ova noć je mubarek noć, i kome bude uskraćena uskraćeno mu je svo dobro, a njeno dobro nedostupno je samo nesrećniku. Stoga, muslimanu koji pazi na pokornost Allahu, subhanehu ve teala, je preporučeno da oživi ovu noć vjerovanjem i željom za velikom nagradom, pa ako to učini Allah, subhanehu ve teala, će mu oprostiti njegove prethodne grijeha.

Poslanik, salallahu alejhi ve selem, je rekao: “Ko probdije noć Kadr vjerujući i tražeći nagradu samo od Allaha, biće mu oprošteni prethodni (mali) grijesi.”¹

Takođe, pohvalno je upućivati dovu i to što je više moguće, jer se navodi od Aiše, r.a., da je Allah njome zadovoljan, da je rekla: “Upitala sam: ‘Božiji poslaniče, ako pogodim noć Kadr, šta ću moliti u njoj?’ Odgovorio je: ‘Moli: ‘Allahume inneke afuvvun tuhibul-afve f’afu anni. (Gospodaru moj, Ti praštaš i voliš oprost, pa mi oprosti)’”²

Brate, saznao si za ovu noć, pa stoga probdij noći zadnjih deset dana ramazana, oživi ih ibadetom i odvoji se od žene, naredi svojim ukućanima da to isto čine i povećaj pokornost prema Allahu, subhanehu ve teala, u njima.

Od Aiše, r.a., se prenosi da je rekla: “Poslanik, salallahu alejhi ve selem, se, kada bi nastupilo poslednjih deset dana ramazana, odvajao od svojih žena radi ibadeta, latio bi se i silno trudio tražeći noć Kadr. Bdio je noću i budio svoje ukućane.”³

Takođe se prenosi od Aiše, r.a.: “Poslanik, salallahu alejhi ve selem, se mnogo trudio u deset

---

¹ Prenosi ga Buharija, 4/217 i Muslim, br. 759.

² Prenose ga Et-Tirmizi, br. 3760 i Ibn-Madže, br. 3850, od Aiše.

Njegov sened je ispravan.

Ako želiš njegov komentar vidi: “Bugjetul-insan fi vezaifi Ramadan”, str. 55-57, od Ibn-Redžeba El-Hanbelija.

³ Prenosi ga Buhari, 4/233, i Muslim, br. 1174.

poslijednjih dana ramazana. Više nego što bi to činio van njih.”¹

4. Njeni znakovi²

Znaj brate, da je Poslanik, salallahu alejhi ve selem, opisao jutro noći Kadr, da bi musliman znao koja je to noć.

Od Ubejja, r.a., se prenosi da je rekao: “Poslanik, salallahu alejhi ve selem, je rekao: ‘U jutro noći Kadr Sunce izlazi bez svojih zraka, kao da je okrugla posuda, sve dok ne odskoči.’”³

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: “Podsjećali smo se na Lejletul-kadr kod Poslanika, salallahu alejhi ve selem, pa je upitao: ‘Ko se od vas sjeća kada je izašao Mjesec, a bio je poput polovine čanka?’”⁴

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: ‘Lejletul-

---

¹ Prenosi ga Muslim, br. 1174.

² Kod običnog svijeta možemo naći mnoge izmišljotine u vezi znakova ove noći, i mnoga iskrivljena vjerovanja poput: drvo čini sedždu, zgrade spavaju ... itd. Neispravnost o vakvih izmišljotina je jasna i ne treba je objašnjavati.

³ Prenosi ga Muslim, br. 762.

⁴ Prenosi ga Muslim, br. 1170. Kadi Ijad je rekao: “U ovome je išaret da ova noć biva krajem mjeseca, jer Mjesec ne bude takvog oblika prilikom svoga izlaska, osim u posljednjim danima mjeseca.”

kadr je vedra i blaga noć, ni vruća niti hladna, a u njeno jutro Sunce izlazi slabo i rumeno.”¹

ITIKAF

1. Mudrost propisivanja itikafa

Učenjak Ibnul-Kajjim je rekao: “Pošto je ispravnost srca i njegovo slijeđenje puta koji vodi ka Allahu zasnovano na njegovoj potpunoj zaokupljenosti Allahom, a njegovo dovođenje u red na potpunoj predanosti Njemu, to se stanje srca ne popravlja osim predanošću Bogu. Višak hrane, pića, miješanja sa ljudima, govora i spavanja, su stvari koje povećavaju njegovu nesređenost i rastrganost, te ga odvajaju od njegovog puta k Allahu ili ga slabe, onemogućavaju i usporavaju.”

Allah, subhanehu ve teala, je, iz milosti prema svojim robovima, u postu propisao ono što ih udaljava od viška hrane i pića, i prazni srce od prohtjeva koji ga onemogućavaju na njegovom putu k Allahu, subhanehu

---

¹ Prenose ga Et-Tajalisi, 349, Ibn-Huzejme, 3/231 i El-Bezzar, 1/486, a njegov sened je ispravan.

ve teala. Propisao ga je radi koristi, kako bi ih čovjek mogao izvući za svoj ovosvjetski i ahiretski život, ne ometajući ga i ne prekidajući ga u tome.

Takođe im je propisao itikaf, čiji je cilj i suština predanost srca Allahu, subhanehu ve teala, njegova potpuna zaokupljenost Njime, osamljivanje sa Njime, te prekid sa zauzetošću ljudima, a zauzimanje samo Njime Jedinim i Uzvišenim. Time Njegovo spominjanje, ljubav prema Njemu i predanost zauzimaju mjesto brigama i raznim drugim idejama, te ga potpuno okupiraju. Tako se svaka briga i misao pretvara u slavljenje Allaha, te u razmišljanje o postizanju Njegovog zadovoljstva i onome što čovjeka približava Njemu. Čovjekovo druženje sa Allahom, subhanehu ve teala, zamjenjuje druženje sa ljudima, sa željom da tako bude i u samoći kabura, kada ne bude nikoga osim Allaha, niti ičega što ga može razveseliti osim Njega. Stoga je ovo najveći cilj itikafa.¹

2. Njegovo značenje

On znači ustrajnost u nečemu, pa je rečeno za onoga ko se veže za džamiju radi ustrajnog vršenja ibadeta da je mu'tekif i akif².

---

¹ "Zadul-me'ad", 2/86-87.

² "El-Misbahul-munir", 2/424, od El-Fjumija i "Lisanul-areb", 9/252, od Ibn-Menzura.

3. Propisanost itikafa

On predstavlja pohvalno djelo u ramazanu i u drugim danima godine, kako je potvrđeno i od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, koji je boravio u itikafu zadnjih deset dana mjeseca Ševvala.¹ Prenosi se da je Omer, r.a., rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem: “Božiji poslaniče, ja sam se zavjetovao u džahilijetu, da u itikafu provedem noć u Mesdžidul-haramu.” Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, mu je rekao: ‘Ispuni svoj zavjet!’ Pa je on proveo jednu noć u itikafu.” Najbolji itikaf je u ramazanu, shodno hadisu Ebu-Hurejre, r.a.: “Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je svakog ramazana boravio u itikafu po deset dana, a u godini u kojoj je preselio, proveo je u itikafu dvadeset dana.”²

Itikaf je ipak najbolji krajem ramazana, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem boravio u itikafu deset posljednjih dana ramazana, sve dok ga nije preselio na ahiret.³

4. Uslovi za itikaf

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/226 i Muslim, br. 1173.

² Prenosi ga Buhari, 4/245.

³ Prenosi ga Buhari, 4/226 i Muslim, br. 1173

a) Nije propisan osim u džamijama, shodno Allahovim, subhanehu ve teala, riječima:

وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ

“Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamijama!» (El-Bekare, 187)

b) Ovo “u džamijama” nije neograničeno, nego se u sunnetu navodi ono što to ograničava, a to su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: “Nema itikafa osim u tri džamije.”¹

*Napomena šerijatskog recenzenta:

Kao dodatnu korist o ovom pitanju navest ćemo fetvu šejha Ibn-Usejmina. Na pitanje, da li je dozvoljeno obavljati itikaf samo u tri velike džamije, u Mekki, Medini i Kudsu, ili je dozvoljen i u drugim džamijama odgovorio je: ”Da, dozvoljeno je obavljati itikaf i u drugim džamijama mimo ove tri. Dokaz za to je općenitost riječi Uzvišenog Allaha, subhanehu ve teala: ‘Sa ženama ne općite dok ste u itikafu, u džamijama!’ (El-Bekare, 187) Ovaj ajet je obraćanje svim mus-

---

¹ To je vjerodostojan i potvrđen hadis, koji su takvim proglasili imami i ulema. Vidi radi njegovog izvora, polemike oko njega, te odgovora nekima koji ga kritikuju djelo: “El-Insaf fi ahkamil-i’tikaf”, od pisca Alije Hasana Alije Abdul-Hamida, koje je stampala “El-Mektebetul-islamijje”, i vidi, radi još detaljnijeg objašnjenja: “Džuz’ul-i’tikaf” od El-Hammamija, koje je u štampi i koje je valorizirano i čiji su hadisi pronađeni u hadiskim djelima.

limanima, a ako bismo rekli da se njime misli samo na tri džamije, tada se ajet ne bi odnosio na sve muslimane, a zna se da je većina muslimana nastanjena izvan Mekke, Medine i Kudsa. Stoga kažemo da se itikaf može obavljati u svim džamijama, ako je vjerodostojan hadis: 'Nema itikafa osim u tri džamije', on se odnosi na potpuniji i bolji itikaf. Nema sumnje da je itikaf u spomenute tri džamije bolji od itikafa u drugim džamijama, kao što je i namaz u tri džamije bolji od namaza u drugim džamijama. Namaz u Mesdžidul-Haramu je kao stotinu hiljada namaza u drugim džamijama, namaz u Poslankovoj, sallallahu alejhi ve selem, džamiji je kao hiljadu namaza u drugim džamijama, dok je namaz u Mesdžidul-Aksa kao petstotina namaza u drugim džamijama.

Ova nagrada se odnosi na ono što čovjek obavlja u džamiji, kao što je farz namaz u džematu, namaz prilikom pomračenja Sunca ili Mjeseca, kao i tehijjetul-mesdžid. Što se tiče sunneta i nafila koje ne moraš obaviti u džamiji, u tom slučaju bolje je ono što klanjaš kod kuće nego u džamiji. Na osnovu ovoga kažemo: tvoji sunnet-namazi bolji su u kući nego da ih klanáš u Mesdžidul-Haramu. Tako je isto i u slučaju Medine gdje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selem, kada je bio u Medini rekao: 'Najbolji čovjekov namaz je onaj koji obavi u kući, osim farz namaza.' Zna se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, nafila namaze klanjao u svojoj kući.

Što se tiče teravih-namaza, on je od onih namaza koji je propisan da se klanja u džamiji, jer je propisan da se klanja u džematu. (Vidi: Fetva eš-šejh Muhammed Es-Salih El-Usejmin, Ešref Abdul-Maksud: “Daru-l-alemil-kutub”, Rijad, 1/548-549)

c) Sunnet je za onoga ko boravi u itikafu da posti, kako je prethodno navedeno od Aiše.¹

5. Radnje koje su dozvoljene onome koji boravi u itikafu:

a) Dozvoljeno mu je da izađe iz džamije radi obavljanja nužde, i da proturi glavu iz džamije radi pranja i češljanja. Aiša, da je Allah njome zadovoljan, je rekla: “Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve selem, bi, dok je boravio u džamiji (u itikafu), proturao glavu kod mene (a ja sam bila u svojoj sobi uz džamiju), pa bih ga ja češljala (u drugoj predaji: pa bih mu oprala glavu) (a između mene i njega je bio samo prag od vrata) (a ja sam bila u hajzu), a u kuću nije ulazio, kada je boravio u itikafu, osim radi vršenja nužde.”²

---

¹ Prenosi ga Abdur-Rezzak u “El-Musannefu” br. 8037. Takođe, on prenosi hadis sličnog značenja (br. 8033) od Ibn-Omera i Ibn-Abbasa.

² Prenosi ga Buhari 1/342 i Muslim br. 297. Vidi i: “Muhtesaru Sahihil-Buhari” br. 167 od našeg Šejha El-Albanija, i “Džami’ul-usul” 1/341 od Ibnul-Esira.

b) Onome ko je u itikafu, a i drugima, dozvoljen je abdest u džamiji, shodno riječima Poslanikovog, sallallahu alejhi ve selem, sluge: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, se abdestio sa malo vode, u džamiji.”¹

c) Dozvoljeno mu je da sebi postavi šatorčić u pozadini džamije, u kome će boraviti u itikafu, jer je Aiša, r.a., postavljala Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, šator (hiba)² kada bi on bio u itikafu³, i to po njegovoj naredbi.”⁴

d) Dozvoljeno mu je da postavi u njega svoju postelju ili krevet, shodno onome što prenosi Ibn-Omer, r.a., od Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, da bi mu, kada je bio u itikafu, bila prostrta postelja ili postavljen krevet iza “stuba pokajanja”.⁵

6. Itikaf žene i njena posjeta svome mužu u džamiji:

---

¹ Prenosi ga Ahmed, 5/364, sa ispravnim senedom.

² To je mala kućica od kostrijeti ili vune, koja se postavlja na dva ili tri stuba.

³ Kao što se navodi u “Sahihul-Buhari”, 4/226.

⁴ Kao što se navodi u “Sahihu Muslim”, br. 1173.

⁵ Prenosi ga Ibn-Madže, 642, i El-Bejheki, kao što kaže El-Busajri, u dvije predaje od Ise ibn Omera, od Nafi’a, od Ibn-Omera. Njegov sened je dobar, a što se tiče Ise ibn Omera od njega prenosi skupina ljudi, a Ibn-Hibban ga ocjenjuje pouzdanim, dok je Ez-Zehebi rekao: “Smatra se da je pouzdan.”

a) Ženi je dozvoljeno da posjeti svoga muža dok je u itikafu, i on može da je isprati do vrata džamije. Safija, da je Allah njome zadovoljan, je rekla: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je bio u itikafu zadnjih deset dana ramazana, pa sam mu jedne noći došla u posjetu. Kod njega su bile neke od njegovih žena, pa su one otišle, te sam sa njim razgovarala sat vremena, a zatim sam ustala da idem. Poslanik, mi tada reče: ‘Ne žuri, ispratiću te!’ Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je ustao da me vrati kući, (a njen stan je bio u kući Usame ibn Zejda) pa kada je došao do vrata džamije koja su bila do vrata Ummu-Seleme, naiđoše dvojica Ensarija, pa kada vidješe Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, ubrzaše. Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, reče: ‘Polahko,¹ ovo je Safija, kćer Huzejja!’ Oni mu odgovoriše: ‘Subhanallah, Božiji poslaniče!’ On im potom reče: ‘Šejtan kola čovjekovim tijelom kroz krvotok, pa sam se uplašio da ne ubaci u vaša srca zlo (ili je rekao – nešto)’²”

b) Dozvoljeno je ženi da bude sa mužem u itikafu, ili sama, shodno riječima Aiše: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je boravio u itikafu zadnjih deset dana

---

¹ Tj. usporite, ne požurujte da se udaljite, jer ovo nije ništa što ne biste voljeli vidjeti!

² Prenosi ga Buhari, 4/240 i Muslim, br. 2157, a poslednji dodatak je od Ebu-Davuda, 7/142-143, “Avnul-Ma’bud”.

ramazana, dok mu Allah nije oduzeo život, a poslije njega su u itikafu bile njegove supruge.”¹

U tome je dokaz o dozvoli itikafa za žene, ali nema sumnje da je to ograničeno dozvolom njihovih skrbnika za to, te ukoliko to sigurno neće odvesti do fitneta i osamljivanja sa muškarcima, zbog mnogobrojnih dokaza o tome. Fikhsko je pravilo: Otklanjanje štete je preče od pribavljanja koristi.

TERAVIH NAMAZ

1. Njegova propisanost

Teravih namaz je propisan u džematu, po hadisu Aiše, r.a., da je Allah njome zadovoljan: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je jedne noći izašao i klanjao u džamiji, a iza njega su klanjali neki ljudi. Kada su osvanuli to su ispričali drugima, te se okupi veći broj ljudi, i opet je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, klanjao, a oni za njim. Kada su osvanuli to su opet ispričali drugima, tako da se broj ljudi u džamiji opet mnogo povećao, a Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je izašao i obavio namaz. Kada je bila četvrta noć, džamija nije mogla da primi sve klanjače, ali je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, izašao tek da obavi sabah

---

¹ Prethodno smo naveli izvor.

namaz. Kada je završio sa namazom okrenuo se ljudima, donio šehadet i rekao im: "Ja dobro znam vaš položaj, ali sam se pobojavao da vam taj namaz ne bude naređen, a da vi ne budete u stanju da ga obavljate."¹

Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, preselio kod svoga Gospodara, šerijat se učvrstio, a strah je nestao, te je stoga ovaj namaz ostao propisan da se obavlja u džematu. Potvrđen je zbog toga što je nestao uzrok, a uzrok je povezan sa posljedicom, ako on postoji, postoji i posljedica, a ako ne postoji ne postoji ni posljedica.

Ovaj sunnet je oživio halifa Omer ibn El-Hattab, kao što nas je obavijestio Abdurrahman ibn Abdin El-Karij²: "Izašao sam jedne ramazanske noći sa Omerom ibn El-Hattabom, r.a., u džamiju, i zatekosmo ljude u velikom broju, razbacane po džamiji. Neki su kljanjali sami, a za nekima su klanjale grupice ljudi. Omer je potom rekao: 'Smatram da bi bilo bolje kada bi ljudi klanjali za jednim imamom', a zatim se odluči na to, te im odredi Ubejja ibn K'aba, kao predvodioca u namazu. Došao sam sa Omerom druge noći, a ljudi klanjaju za njihovim imamom, pa Omer reče: 'Divne li novine, ali onaj dio namaza koji prespavaju (ovdje misli na

---

¹ Prenosi ga Buhari, 3/220 i Muslim, br. 761.

² Abdin sa tenvinom, a El-Karij sa tešdidom na ja'u, i bez genitivne veze, vidi: "El-Lubab fi tehzipil-ensab", 3/6-7, od Ibnul-Esira.

poslednju trećinu noći) je bolji od onoga koji oni klanjaju, a ljudi bi klanjali namaz ispočetka.”¹

2. Broj rekata

Učenjaci su se razišli oko određivanja broja rekata ovog namaza, a mišljenje koje se podudara sa praksom Muhammeda, sallallahu alejhi ve selem, jeste da je ovaj namaz osam rekata, bez vitra, po hadisu Aiše, r.a.: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, nije klanjao u ramazanu i van njega više od jedanaest rekata.”²

Džabir ibn Abdullah je potvrdio isto ovo rekavši: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je, kada je proveo ramazansku noć sa ljudima u džamiji, klanjao osam rekata i vitr.”³

Kada je Omer, r.a., oživio ovaj sunnet, on je ujedinio ljude na jedanaest rekata, u skladu sa sunnetom, kao što prenosi Malik, 1/115, sa ispravnim senedom, putem Muhammeda ibn Jusufa, od Es-Saiba ibn Jezida, da je rekao: “Omer ibn El-Hattab je naredio Ubejju ibn K’abu i Temimu Ed-Darijju da klanjaju ljudima jedanest

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/218, a dodatak je od Imama Malika, 1/114 i Abdurrezzaka, br. 7723.

² Prenosi ga Buhari, 3/16 i Muslim, br. 736. El-Hafiz je rekao u “El-Fethu”, 4/54: “Ovo je zbog toga što je ona bolje poznavala stanje Poslanika, salallahu alejhi ve selem, noću od drugih.

³ Prenose ga Ibn-Hibban u svome “Sahihu”, 920, Et-Taberani u “Es-Sagiru”, str. 108 i Ibn-Nasr u “Kijamul-lejl”,- str. 90. Njegov sened se penje na stepen dobrog, uz pomoć predaja koje ga podupiru.

rekata.” Rekao je: “Imam bi učio sure koje imaju sto ili više ajeta, pa bismo se mi oslanjali na svoje štapove od dugog stajanja, a nismo se razilazili sve do nastupanja zore.”

Ovome mišljenju oponira Jezid ibn Hasife koji kaže: “Dvadeset rekata”, ali to je šaz¹ predaja, jer je Muhammed ibn Jusuf pouzdaniji prenosilac od Jezida ibn Hasife, Takođe, ne može se reći da je ovo dodatak pouzdanog prenosioca i da je on ispravan, jer u dodatku pouzdanog prenosioca ne može biti ono što je u suprotnosti sa samom predajom. U njemu može biti samo neko dodatno saznanje u odnosu na ono što prenosi prvi pouzdani prenosilac. Ovako je navedeno u djelima: “Fethul-mugis”, 1/199, “Mehasinul-istilah”, str. 185 i “El-Kifaje”, str. 424-425, a ako bi predaja Jezida i bila ispravna ona predstavlja djelo, a predaja Muhammeda ibn Jusufa je govor, a govoru se daje prednost nad djelom, kako je propisano u nauci “usulul-fikha”.

Prenosi Abdurrezzak u “El-Musannefu”, 7730, od Davuda ibn Kajsa i drugih koji prenose, od Muhammeda ibn Jusufa, on od Es-Saiba ibn Jezida: “Omer je u ramazanu okupio ljude iza Ubejja ibn K’aba i Temima Ed-Darijja na dvadeset i jedan rekat u kojim bi učili sure

---

¹ Šaz je onaj hadis koji prenosi dosta pouzdan prenosilac, ali se njegova predaja sukobljava sa predajom pouzdanijeg prenosioca ili više njih. (o.p.)

koje imaju sto ili više ajeta, a razilazili bi se početkom zore.”

Ova predaja je u suprotnosti sa onim što prenosi Malik, od Muhammeda ibn Jusufa, on od Es-Saiba ibn Jezida, a na prvi pogled sened predaje Abdurrezaka je vjerodostojan i svi njegovi ljudi su pouzdani.

Neki ovu predaju uzimaju dokazom tvrdeći da je hadis Muhammeda ibn Jusufa slab (mudtarib), kako bi ga učinili nevažećim i kako bi onda njihovo mišljenje bilo ispravno – da je teravih namaz dvadeset rekata, što se navodi u predaji Jezida ibn Hasife.

Ova tvrdnja se odbacuje, jer je mudtarib hadis onaj koji se prenosi od strane jednog ravije dva puta ili više, ili od dvojice ravija ili više njih, sličnim ali različitim predajama, tako da se ne može odabrati neka od njih¹ kao češća.

Međutim, ovaj uslov nedostaje u hadisu Muhammeda ibn Jusufa, jer je predaja Malika odabranija od predaje Abdurrezaka, zbog toga što je preciznije zapamćena.

Ovo što smo do sada rekli, bilo je uz pretpostavku da je sened predaje Abdurrezaka ispravan i bez mahana, ali to nije tako, što ćemo objasniti na slijedeći način:

a) Onih koji su prenijeli “Musannef” od Abdurrezaka je više, a jedan od njih je Ishak ibn Ibrahim ibn Abbad Ed-Deberi.

---

¹ “Tedribur-ravi”, 1/262.

b) Ovaj hadis je predaja Ed-Deberija od Abdurrezaka, jer on je onaj koji je prenio dio o postu.¹

c) Ed-Deberi je slušao predaje od Abdurreazaka kada je imao samo sedam godina.²

d) Ed-Deberi se nije bavio hadisom, niti je bio od ljudi koji su se bavili ovom naukom.³

e) Zbog toga je veliki broj grešaka u njegovim predajama od Abdurrezzaka, pa čak od njega prenosi i munker⁴ hadise. Neki učenjaci su sakupili greške Ed-Deburija u “Musannefu Abdurrezzaka”, u zasebnu knjigu.⁵

Iz ovoga što smo prethodno naveli jasno je, da je ova predaja munker, jer Ed-Debburi je u kontradikciji sa onima koji su pouzdaniji od njega. Ono što možemo reći mirna srca jeste, da je ovo još jedna od njegovih grešaka u zapisivanju predaja, napisavši dvadeset i jedan umjesto jedanaest rekata, a već smo upoznati s činjenicom da je mnogo griješio.⁶

Stoga je ova predaja slaba i pogrešno zapisana, čime otpada njeno uzimanje za dokaz, dok je u isto

---

¹ “El-Musannef”, 4/153.

² “Mizanul-i’tidal”, 1/181.

³ “Mizanul-i’tidal”, 1/181.

⁴ Munker hadis je onaj kojeg prenosi jedan dosta slab prenosilac, a njegova predaja je u kontradikciji sa predajom jednog ili više pouzdanih prenosilaca. (o.p.)

⁵ “Mizanul-i’tidal”, 1/181.

⁶ Vidi obavezno: “Tehzibut-tehzib”, 6/310 i “Mizanul-i’tidal”, 1/181.

vrijeme potvrđena ispravna predaja u “Muvetta’u” Imama Malika, 1/115, sa ispravnim senedom, od Muhammeda ibn Jusufa, koji prenosi od Es-Saiba ibn Jezida.¹

ZEKATUL-FITR (SADEKATUL-FITR)

1. Propisanost zekatul-fitra

Zekatul-fitr je obavezna dužnost – farz, po hadisu Ibn-Omera, r.a.: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je učinio obaveznim zekatul-fitr (ljudima u ramazanu).”² Takođe, po hadisu Ibn-Abbasa, r.a.: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je učinio obaveznim zekatul-fitr.”³

Neki učenjaci tvrde da je ovaj hadis derogiran hadisom Kajsa ibn S’ada ibn Ubade, koji je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, nam je naredio sadekatul-fitr prije nego je objavljena naredba o zekatu.

---

¹ Radi više informacija i odgovora na sumnje vidi:

- a) “El-Kešfus-sarih an aglati Es-Sabuni fi salatit-teravih”, od Alijja Hasena Alijja Abdul-Hamida – ovo djelo je u štampi.
- b) “El-Mesabih fi salatit-teravih”, od Es-Sujutija, štamparija Daru Ammar.

² Prenose ga Buhari, 3/291 i Muslim, br. 984, a doda tak je iz njegove predaje.

³ Prenose ga Ebu-Davud, br. 1622 i En-Nesai, 5/50, i u njemu je Hasan koji prenosi hadis sa ’an, ali ga hadis prije njega podupire i podiže njegov stepen.

Kada je ona došla nije nam naređivao da dajemo zekatul-fitr, niti zabranjivao, a mi smo ga davali.”

Na ovo je Ibn-Hadžer odgovorio, 3/368: “U njegovom senedu je nepoznat prenosilac,¹ a čak i ako pretpostavimo da je ispravan, nema dokaza o derogiranju, zbog mogućosti zadovoljenja sa prvom naredbom, jer objava nekog farza ne znači obavezno ukidanje drugog.”

El-Hattabi u “Me’alimus-sunen”, 2/214, kaže: “Ovo ne znači da je ukinuta njegova obaveznost, jer dodatak u nekoj vrsti ibadeta ne znači derogaciju osnove na koju je nešto dodano, a pogotovo što je razlog zekata imetak a zekatul-fitr se izdvaja po osobi.”

2. Za koga je obavezan da se izdvoji?

Njegovo izdvajanje je obavezno za mladog i odraslog, muškarca i ženu, slobodnog i roba – među muslimanima, shodno hadisu Abdullaha ibn Omera, r.a.: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je propisao zekatul-fitr od jednog sa’a (četiri pregršti) hurmi ili sa’a pšenice,

---

¹ Postoje drugi prenosiooci koji prenose isti hadis, koje navode En-Nesai, 5/49, Ibn-Madže, 1/585, Ahmed, 6/6, Ibn-Huzejme, 4/81, El-Hakim, 1/410 i El-Bejheki, 4/159 sa više puteva, a njegov sened je ispravan.

na svakoga roba ili slobodnog čovjeka, muškarca ili ženu, malog ili velikog među muslimanima.”¹

Neki učenjaci smatraju da ga treba izdvojiti i za roba nevjernika, po hadisu Ebu-Hurejre, r.a.: “Za roba se ne daje sadaka osim sadekatul-fitra.”² Međutim, ovaj hadis je općenit, a hadis Ibn-Omera ga specificira, a poznato je da se u tom slučaju daje prednost njemu nad općenitim hadisom. Drugi kažu: “Nije obavezan osim za postača”, shodno hadisu Ibn-Abbasa, r.a.: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je propisao zekatul-fitr kao čišćenje za postača od ružnog i beskorisnog govora i kao hranu za siromahe.”³

El-Hattabi je rekao u “Me’alimus-sunen”, 3/214: “On je obaveza za svakog imućnog postača ili siromaha koji ga teško može izdvojiti, ako je njegova obaveza radi čišćenja, a svaki postač ima za tim potrebu. Stoga, ako učestvuju u razlogu učestvuju i u obavezi.”

Hafiz Ibn-Hadžer je na to odgovorio, 3/369: “Spomen čišćenja ovdje se odnosi na većinu, ali je on obavezan i za onoga ko nema prestupa, kao što je onaj čija su čestitost i poštenje potvrđeni, ili ko je primi islam prije samog zalaska Sunca.”

Takođe, neki učenjaci smatraju da je on obavezan za plod u majčinoj utrobi, za što ne znamo dokaza, a isto

---

¹ Prenose ga Buhari, 3/291 i Muslim, br. 984.

² Prenosi ga Muslim, br. 982.

³ Prethodno je naveden njegov izvor.

tako, on se ne naziva “malim” ni u književnom jeziku, ni u narodnom govoru.

3. Vrste zekatul-fitra

Zekatul-fitr se izdvaja u težini jednog sa’a pšenice, ili sa’a hurmi, ili sa’a ikta¹, ili sa’a groždica, ili ječma; shodno hadisu Ebu Se’ida El-Hudrija, r.a.: “Izdvajali smo zekatul-fitr: sa’ hrane, ili sa’ pšenice, ili sa’ hurmi, ili sa’ ikta, ili sa’ groždica.”² Takođe, shodno hadisu Ibn Omera, r.a., koji je rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: Propisan je sadekatul-fitr, sa’ pšenice ili sa’ hurmi ili sa’ ječma.”³

Ulema se razila u pogledu tumačenja riječi “hrana”, koja se navodi u hadisu Ebu Se’ida El-Hudrija, r.a., pa je rečeno da se to odnosi na pšenicu i neke druge vrste hrane. Međutim, najbliže od toga jeste da je ta riječ uopštena i da sadrži sve ono što se vaga od hrane, kao pšenica, vrste hrane prije spomenute, brašno i prekrupa. Sve ovo je davano u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selem.

Ibn-Abbasa, r.a., o tome prenosi slijedeći hadis: “Poslanik. sallallahu alejhi ve selem, nam je naredio da dajemo zekatul-fitr u ramazanu: sa’ hrane na malo i

---

¹ Ikta je stvrdnuto, iscjeđeno kiselo mlijeko iz kojeg nije izvađen kajmak i koje je bilo poznata hrana u to doba.

² Prenosi Buhari, 3/294 i Muslim, br. 985.

³ Prenose ga Ibn-Huzejme, 4/80 i El-Hakim, 1/408-410.

veliko, slobodnog i roba, pa ko bi dao ječam bilo bi primljeno od njega. Mislim da je rekao: 'Ko bi dao brašno bilo bi primljeno, i ko bi dao prekrupu bilo bi primljeno.'¹

Od njega se još prenosi da je rekao: "Ramazanska sadaka je sa' hrane, pa ko dođe sa pšenicom prima mu se, ko dođe sa ječmom prima mu se, ko dođe sa hurmama, prima mu se, ko dođe sa siltom (vrsta ječma bez pljeve), prima mu se, ko dođe sa groždicama, prima mu se. Mislim da je rekao: 'Ko dođe sa krupicom prima mu se.'²

Što se tiče hadisa koji negiraju davanje pšenice ili da je Muavija, r.a., smatrao da je davanje dva mudda šamske pšenice za zekatul-fitr, jednako jednom sa'u; - može se tumačiti tako da je ona bila rijetka žitarica, dok su ostale bile brojne i najviše zastupljene u njihovoj ishrani. Ovo shvatanje podupiru riječi Ebu-Se'ida: "A naša hrana je bila pšenica, groždice, ikta i datula."³

Nerazboritost ili argumentaciju onih koji oponiraju, prekidaju vjerodostojni i jasni hadisi koji govore o postojanju pšenice, i da su dvije pregršti (mudda) jednaki jednom sa'u. Musliman koji istinski

---

¹ Prenosi ga Ibn-Huzejme, 4/80, sa ispravnim sene dom.

² Prenosi ga Ibn-Huzejme, 4/80, sa ispravnim senedom. Zbog toga je Ibn-Huzejme naslovio poglavlje : "Poglavlje izdvajanja svih vrsta hrane za sadekatul fitr."

³ Predhodno je ukazano na njegove izvore.

cjeni ashabe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, treba znati da Muavijin, r.a., stav nije bio njegov osobni idžtihad, nego da se on oslanjao na hadis koji seže do Poslanika, sallallahu alejhi ve selem.

4. Iznos zekatul-fitra

Musliman izdvaja sa' hrane, od vrsta spomenutih prije, a oko pšenice postoji razilaženje među ulemom. Jedni kažu da se daje pola sa'a, a to je češ'e i preciznije mišljenje, zbog riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selem: "Dajte sa'pšenice za dvoje, ili dajte sa' datula, ili sa' ječma, za svaku slobodnu osobu, roba, malog ili velikog."¹

Sa' koji se uzima u obzir je sa' stanovnika Medine, po hadisu Ibn-Omera, r.a., koji je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je rekao: 'Težina je shodna vaganju stanovnika Mekke, a količina je shodna mjerenju stanovnika Medine.'"²

5. Na koga treba dati zekatul-fitr?

---

¹ Bilježi ga Ahmed, 5/432, od Sa'lebe ibn Su'ajra. Sened ovog hadisa je sastavljen od pouzdanih prenosilaca. Ovaj hadis ima predaju koja ga osnažuje koju bilježi Darekutni, 2/151, od Džabira. Sened ove predaje je ispravan.

² Prenose ga Ebu-Davud, br. 2340, En-Nesai, 7/281 i El-Bejheki, 6/31, od Ibn-Omera sa ispravnim senedom.

Musliman ga daje za sebe i za sve koje izdržava: malo i veliko, muško i žensko, slobodnog i roba, shodno hadisu Ibn-Omera, r.a.: «Poslanik ﷺ je naredio sadekatul-fitr na malog i odraslog, slobodnog i roba, od onih koje izdržavate»¹.

6. Kome se daje zekatul-fitr?

On se ne daje osim onome kome je propisano, a to su siromasi, po hadisu Ibn-Abbasa, r.a.: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, je propisao zekatul-fitr kao čišćenje za postača, od ružnog i beskorisnog govora i kao hranu za siromahe.”² Ovo je mišljenje odabrao šejhul-islam Ibn-Tejmijje u svome djelu “Medžmu’ul-fetava”, 25/71-78, i njegov učenik Ibnul-Kajjim u svojoj vrijednoj knjizi “Zadul-me’ad”, 2/44.

Neka ulema smatra da se on daje za onih osam kategorija za koje se daje i zekat, ali za to nema nikakvog dokaza. Takođe, Šejhul-islam je to pobio u

---

¹ Prenose ga Ed-Darekutni, 2/141 i El-Bejheki, 4/161, od Ibn-Omera, sa da’if (slabim) senedom. Prenosi ga i El-Bejhek,i 4/161, drugim putem, od Alije, r.a., ali u njegovom senedu ima prekid. Takođe, postoji i mevkuf predaja koja se zaustavlja kod Ibn-Omera, r.a., a koja je kod Ibn Ebu-Šejbe u “El-Musannefu”, 4/37, sa ispravnim senedom. Zbog ovih predaja ovaj hadis se penje na stepen hasen (dobrog) hadisa.

² Prethodno je naveden njegov izvor.

spomenutom djelu, pa se obrati na njega, jer je to veoma važno pitanje.

Od Sunneta je i to da se odredi neko kod koga će se sakupljati zekatul-fitr, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, to povjerio Ebu-Hurejru, r.a., koji kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, me je obavijestio da čuvam zekat ramazana.”¹

Ibn-Omer, r.a. je davao zekatul-fitr onima koji ga skupljaju, a to su bili radnici koje je imenovao vođa muslimana, i to prije Bajrama, na dan ili dva. Ibn-Huzejme, 4/83, prenosi putem Abdul-Varisa od Ejjuba: “Upitao sam: ‘Kada je Ibn-Omer davao sa’ (zekatul-fitr)?’ Rekao je: ‘Kada se odredi sakupljač.’ ‘Kada bi bio određivan sakupljač?’ Upitao sam ponovo. Rekao je: ‘Prije Bajrama, na dan ili dva.’”

7. Vrijeme zekatul-fitra

Daje se prije izlaska ljudi na Bajram-namaz² i nije dozvoljeno njegovo odlaganje nakon toga, niti davanje prije toga, osim dan ili dva, kako je navedeno od Ibn-Omera, r.a., po pravilu da prenosilac predaje najbolje zna njeno značenje. Ako zakasni poslije Bajram-namaza biva običnom sadakom, po hadisu Ibn Abbasa, r.a.: “Ko

---

¹ Prenosi ga Buhari, 4/396.

² Vidi knjigu: “Ahkamul-idejn fis-sunnetil-mutahhere”, od Alijja Hasana Alijja Abdul-Hamida, štampa “El-Mektebetul-islamijje”.

ga da prije namaza prima se kao zekatul-fitr, a ko ga da poslije namaza onda je to obična sadaka.”¹

8. Mudrost njegovog propisivanja

Mudri Zakonodavac Allah, subhanehu ve teala, je propisao zekatul-fitr kao čišćenje postača od beskorisnog i ružnog govora, i kao hranu za siromahe, koja će im biti dovoljna tog svečanog dana (Bajrama), shodno prethodnom hadisu Ibn-Abbasa, r.a.

SLABI HADISI KOJI SU RAŠIRENI O MJESECU RAMAZANU

Smatrali smo potrebnim da dodamo ovo poglavlje u našu knjigu, jer ono ima važnost koja je očita, kao upozorenje ljudima i iznošenje istine.

Allah, subhanehu ve teala, je odredio za sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, one koji će ga ispravno prenositi, odbijati od njega bilo kakvu izmjenу od strane smutljivaca, i tumačenja onih koji su zastranili, te otkrivati pokušaje njegovog krivotvorenja.

Poslanikov, sallallahu alejhi ve selem, Sunnet, kroz duge vijekove koji su prošli, zaprljan je mnogim

---

¹ Prethodno je naveden njegov izvor.

nečistoćama, poput slabih, lažnih i izmišljenih hadisa itd., što je na najbolji način razlučila i objasnila ulema i imami koji su nam prethodili.

Ako danas pogledamo na autore djela i one koji drže vazove, vidjećemo da oni, osim onih kojima se Allah smilovao, ne pridaju ovom problemu ni najmanju pažnju. Uprkos postojanju velikog broja naučnih izvora koji se bave navođenjem ispravnih predaja a otkrivanjem onih koje su suprotne tome.

Mi nemamo namjeru da ulazimo duboko u objašnjavanje ovog pitanja i onoga što iz toga proističe od loših posljedica, za nauku i ljude. Zadovoljićemo se spomenom nekih “unešenih” hadisa koji su veoma rasprostranjeni među ljudima, tako da ćeš jedva naći članak ili čuti neki vaz, a da ovi slabi hadisi, na žalost, ne zauzimaju njihov veći dio.

Slijedeći riječi Poslanika, sallallahu alejhi veselem: “Dostavite od mene pa makar ajet!” (Buhari, 6/361) i njegove riječi: “Vjera je savjet...” (Muslim, br. 55), kažemo:

Slabi hadisi koji su se raširili među ljudima na svim nivoima su mnogobrojni u tolikoj mjeri, da oni skoro da ne pominju ispravne hadise, kojih je takode veoma mnogo, niti se prolaze spominjanja slabih. Neka se Allah smiluje imamu Abdullahu ibn El-Mubareku koji je rekao: “Među vjerodostojnim hadisima dovoljan je broj hadisa koji mogu nadomjestiti slabe hadise”, pa

neka on bude naš uzor, a ispravno i prečišćeno znanje naš put.

Od slabih hadisa o ramazanu, koji su se raširili među ljudima, su:

1. “Kada bi ljudi znali šta je u ramazanu, moj ummet bi poželio da ramazan bude tokom cijele godine. Zaista se Džennet uljepšava za ramazan na početku svake godine do njenog kraja...” Ovo je veoma dug hadis. Prenose ga Ibn-Huzejme, br. 1886, Ibnul-Dževzi, u “Kitabul-mevdu’at”, 2/188-189, Ebu-J’ala u svome “Musnedu”, kao što se navodi u “El-Metalibul-alije” (kaf 46 /elif-ba/ primjerak u rukopisu) putem Džerira ibn Ejjuba El-Bedžlija, od Eš-Šu’bija, od Nafi’a ibn Berde, od Ebu-Mes’uda El-Gaffarija.

Ovaj hadis je izmišljen, a njegova slabost je Džerir ibn Ejjub, čiju biografiju navodi Ibn-Hadžer u “Lisanul-mizan”, 2/101, pa kaže: “Poznat kao slab”, a zatim navodi riječi Ebu-Nu’ajma o njemu: “Izmišljao je hadise”, i riječi Buharije: “Prenosilac čije su predaje sukobljavaju s drugima”, i En-Nesaije: “Napušten (ostavljen po strani).”

Ibnul-Dževzi ga je ocjenio kao onog koji izmišlja hadise, a Ibn-Huzejme, nakon što je naveo njegovu predaju, je rekao: “Ako se pretpostavlja da je ovaj hadis i ispravan ipak u srcu postoji sumnja na Džerira ibn Ejjuba El-Bedžlija.”

2. “O ljudi, natkrilio vas je veliki mjesec, mjesec u kome ima noć koja je vrjednija od hiljadu mjeseci. Allah je učinio njegov post farzom a klanjanje u njegovim noćima dobrovoljnim. Ko u njemu učini bilo kakvo dobro kao da je obavio neki farz van njega. To je mjesec čiji je početak milost, sredina oprost a kraj izbavljenje iz vatre...”

Ovaj hadis je takođe dug, a mi smo se zadovoljili navođenjem njegovih najpoznatijih riječi.

Navodi ga takođe Ibn-Huzejme, br. 1887, i El-Muhamili u “Emali”, br. 293, El-Asbehani u “Et-Tergibu” (kaf / 178 , ba / u rukopisu), putem Alijja ibn Zejda ibn Džed’ana, od Se’ida ibnu-Musejjiba, od Selmana.

Ovaj sened je slab zbog slabosti Alijja ibn Zejda. Ibn-S’ad je rekao: “On je slab i ne uzima se u obzir.” Ahmed ibn Hanbel je rekao: “Nije jak”, a Ibn-Me’in: “Slab.” Ibn Ebu-Hajseme je rekao: “Slab u svemu”, a Ibn-Huzejme: “Ne uzimam ga kao dokaz zbog njegovog slabog pamćenja.” Tako stoji u «Tehzibut-tehzib», 7/322-323.

Ibn-Huzejme je, nakon što je naveo njegovu predaju, rekao: “Ako¹ je ovo ispravna vijest?” Ibn El-Hadžer je rekao u “El-Atrafu”: “Centar prenosilaca hadisa je Alijj ibn Zejd ibn Džed’an, a on je slab”, kako je

---

¹ U nekim izvorima ispušteno je “ako”, kao što je “Tergibut-terhib”, 2/95, i u nekim drugim. To ispuštanje je pokvarilo značenje rečenice, čime su zavedeni neki od onih koji tek stiču znanje!

prenio od njega Es-Sujuti u “Džem’ul-dževami”, br. 23714.

Ibn Ebu-Hatem je u “‘Ilelul-hadis”, 1/249 prenio od svoga oca da je rekao da je ovaj hadis: “Munker hadis!”

3. “Postite, bićete zdravi!”

Ovo je dio hadisa kojeg prenosi Ibn-Adijj u “El-Kamilu”, 7/2521, putem Nehšela ibn Se’ida, od Ed-Dahhaka, od Ibn-Abbasa.

Nehšel je odbačen ravija jer je lagao, a Ed-Dahhak nije čuo hadise od Ibn-Abbasa.

Prenose ga Et-Taberani u “El-Evsatu”(1/ kaf , 69 / elif – Medžme’ul-bahrejn), Ebu Nu’ajm u “Et-Tibbun-nebevijj”, kao što se je navedeno u “Tahridžil-Ihja”, 3/87, i Ibn-Buhajt u svome “Džuz’u”, kao što je navedeno u “Šerhul-Ihja”, 7/401, putem Muhammeda ibn Sulejmana ibn Ebu-Davuda, od Zuhejra ibn Muhammeda, od Suhejla ibn Ebu-Saliha, od Ebu-Hurejre.

Njegov sened je slab, a Ebu-Bekr El-Esrem je rekao: “Čuo sam Ahmeda, kada je spomenuo predaje stanovnika Šama, od Zuhejra ibn Muhammeda, da je rekao: ‘Oni od njega prenose munker hadise.’” Ebu-Hatem je rekao: “Njegovo pamćenje je loše, a njegovo pripovijedanje hadisa u Šamu je bilo lošije od onog u Iraku, zbog njegovog slabog pamćenja.”

El-Adželi je rekao: “Ovi hadisi, koje od njega prenose stanovnici Šama mi se ne dopadaju”, kao što stoji u “Tehzibul-kemal”, 9/417.

Biografija Muhammeda ibn Sulejmana Šamija se navodi u “Tarihu Dimešk”, (15/ kaf 386 – primjerak u rukopisu), i njegova predaja od Zuhejra, kao što navode učenjaci, je munker, pa je i ovaj hadis onda od njih!

4. “Ko ne bude postio jedan dan ramazana bez razloga ili bolesti, neće to nadoknaditi kada bi postio cijeli život, pa kada bi to stvarno i učinio.”

Ovaj hadis navodi Buharija kao mu’allek u svome “Sahihu”, 4/160 – “Fethul-Bari”, bez seneda.

Spojenog seneda ga navode Ibn-Huzejme u svome “Sahihu”, 1987, Et-Tirmizi, 723, Ebu-Davud, 2397, Ibn-Madže, 1672, En-Nesai u “El-Kubra”, kao što je navedeno u “Tuhfetul-ešraf”, 10/373, El-Bejheki, 4/228, Ibn-Hadžer u “Taglikut-t’alik”, 3/170, putem Ebul-Mutavvisa, od njegovog oca, od Ebu-Hurejre.

Ibn-Hadžer je rekao u “Fethul-Bari”, 4/161: “Razišla se ulema u njemu oko Habiba ibn Ebu-Sabita, i u njemu su tri mahane: sukob ravija, nepoznato stanje Ebul-Mutavvisa i sumnja da je njegov otac slušao hadise od Ebu-Hurejre.”

Ibn-Huzejme je, nakon što je naveo ovu predaju, rekao: “Ako je ispravna ova vijest, jer ja ne poznajem Ibnul-Mutavvisa niti njegovog oca?”, pa je stoga ovaj hadis slab.

Ovo su četiri hadisa koje su ulema i imami proglasili slabim i neispravnim, ali ipak ih slušamo i čitamo, posebno u danima ramazana a i van njega.

Nije skriveno da neki od ovih hadisa sadrže ispravna značenja, koja su potvrđena u našoj uzvišenoj vjeri, kroz Kur'an i sunnet. Ali, to ne opravdava da pripisujemo Poslaniku, sallallahu alejhi ve selem, ono što nije potvrđeno da je rekao, a posebno iz razloga što je Allah, subhanehu ve teala, odlikovao ovaj ummet iznad ostalih – i to senedom. Pomoću njega se razdvaja primljeni hadis od ubačenog, ispravni od slabog i lažnog, i on predstavlja jednu vrlo preciznu nauku. Neko je rekao istinu svojom rečenicom: “On je govor (jezik) onoga što se prenosi, i mjerilo vjerodostojnih vijesti (predaja).“

SADRŽAJ

1. VRIJEDNOSTI POSTA	9
2. VRIJEDNOST MJESECA RAMAZANA	20
3. OBAVEZA POSTA MJESECA RAMAZANA	23
4. PODSTICANJE NA POST RAMAZANA	26
5. PRIJETNJA ZA NAMJERNO MRŠENJE U RAMAZANU	28
6. PROPISI POSTA	29
7. PRED RAMAZAN	30
8. NIJJET	33
9. VRIJEME POSTA	39
10. SEHUR	49
11. RADNJE KOJE POSTAČ NE SMIJE ČINITI	56
12. RADNJE KOJE SU DOZVOLJENE POSTAČU	59
13. ALLAH ŽELI DA VAM OLAKŠA A NE DA POTEŠKOĆE IMATE	64
14. IFTAR	71
15. RADNJE KOJE KVARE POST	81
16. NAPOŠTAVANJE	86
17. KEFFARET (KAZNA)	91
18. FIDJA (OTKUP ZA POST)	93
19. LEJLETUL-KADR	101
20. ITIKAF	108
21. TERAVIH NAMAZ	116
22. ZEKATUL-FITR (SADEKATUL-FITR)	121
23. SLABI HADISI KOJI SU RAŠIRENI O MJESECU RAMAZANU.....	130